

رایورت این را بدهید باید بعضی اقدامات بشود که رایورت بدیم و دیگر اینکه خود لواءالدوله هم بعضی اظهارات کرد که گفتنش اینجا صحیح نیست و تجدید در این کار بوده است با وجود این کمیسیون امبارنامه تشکیل شد والان هم بعضی چیزهای ناتمام در کمیسیون هستا کرو کلای محترم رضایت ندارند این کار رجوع بشعبات شود کمیسیون همچو جدیدی ندارد که رسیدگی باینطور کارها بکند .

رئیس - باباید ختم کرد این مسئله را یا باید ارجاع بهمان کمیسیون شود یا طبع و توزیع میشود و آقایان هم اطلاع پیدا میکنند .

فهییم الملک - بنده عقیده ام اینست که بفرستید بکمیسیون تا عقیده خودش را بیگان کند **مؤمن الملک** - فقط باید عقیده خود را بیان بکند بلکه باید اقداماتی هم که لازم است بکند .

تقی زاده - بنده میخواهم عرضی بکنم ارجاع بکمیسیون یعنی چه پس چرا اول این کار را نکرده که این قدر وقت مجلس را توضیح نکرده باشیم **فهییم الملک** - این که چند روز معوق مانده بود بواسطه این بود که ترتیب جدید داده شود و کمیسیون کار بکند حالا مجدداً چند روزی در کمیسیون میماند .

رئیس - در ضمن مذاکره از تعیین وقت جلسه های کمیسیونها شد دیروز رؤسائی که در آنجا تشریف داشتند ملاحظه کردند که بیک زحمتی این وقتها معین شد و در همه این ملاحظات را فرمودند ملاحظه هیئت رئیسه را فرمودند و حال آنکه در هیئت رئیسه کار و زحمت بیشتر است تا سایر کمیسیونها و اگر بنا باشد که اعضای هیئت رئیسه در کمیسیونها مشغول باشند فقط یک نفر بنده تنها خواهم ماند و اینهم مناسب نیست و از عهده مشاغل هیئت رئیسه در کمیسیون هم بکنفر نمی تواند برآید خصوص در این اوقات که نظامنامه جدید می خواهد بموقع اجرا بیاید هنوز هم اسباب آن فراهم نشده است و خیلی مراقبت می خواهد این کار را باین مناسبت بنده تکلیف میکنم از هیئت رئیسه در این کمیسیونها هر کدام عضویت دارند مجلس معاف بدارد و عوض آنها اشخاصیکه در یک کمیسیون عضویت دارند انتخاب کنند .

تقی زاده - این تکلیف روز اول شد و قبول نشد و بنده گمان میکنم اگر نظامنامه داخلی بموقع اجرا بیاید زحمتها کم میشود اولش تأسیس دارالانشاء و بکار چسبیدن کمیسیون عریض و ثانیاً همیشه باید هیئت رئیسه در مجلس باشد اگر هم میروند باید خیلی دیر تشریف ببرند .

رئیس - ایها همین طور است وقتی که می بینیم کمیسیون عریض هر قدر که مراقبت کند در کار خودش و علاوه بر عریض مطالب دیگری هم هست در هیئت رئیسه که خیلی کار میخواهد و این که اینجا روز اول گفتگو شد و قبول نشد مقصود همه این ترتیبات این است که کار بخوبی از پیش برود و حال من بیستم که نمی رود برای اینکه از هیئت رئیسه بغیر از آقای معاضد الملک که خواهش کردند در دو کمیسیون نباشد و در یک کمیسیون باشند سایرین در دو کمیسیون

موضوع استند دیگر هیچ وقت نمی ماند که رئیس یا نمایانسان رئیس یا منشی ها در هیئت رئیسه بتوانند دو ساعت مشغول کار باشند حالا یکساعت یا دو ساعت از شب رفته می رود و غالباً شبها سه از شب رفته می رود آن یکی دو ساعت اول شب کافی نیست و گمان من این است که اگر این ترتیب را مجلس اصلاح نکند خیلی مشکل است .

میرزا اسمعیل نوپوری - عقیده ام این است که نمی توانند هیئت رئیسه بکارهای کمیسیونها برسند ولی کمیسیونها هستند که از اعضاء هیئت رئیسه لازم است باشند مثلاً معزز الملک باید در کمیسیون نظام باشد و آقای ممتازالدوله در کمیسیون عدلیه باشد اگر حاجی سید نصراله هم نباشد عیبی ندارد بجهت اینکه عوض او را داریم آقای شیخ اسمعیل هستند و از قوانین شرع اطلاع دارند ولی عوض آقای ممتازالدوله را در عدلیه و عوض آقای معزز الملک را در نظام نداریم .

میرزا امیر قلی خان - بنده باین مطلب چندان اشکالی نمی بینم که قابل مذاکره باشد بواسطه این که آن روز عصر مطلب گذشت و مذاکره شد حالا وقت پیدا کردن برای هیئت رئیسه است و ایشان همیشه باید مشغول کار باشند و هر چه کارشان کمتر باشد باز کار دارند و این کمیسیونها که معین شده است و اعضاء رئیسه در کمیسیونها منتخب شدند ممکن است که اگر در یک کمیسویی که دوازده نفر هستند یکی از اعضاء رئیسه که یک کاری دارد داخل بشود در کار خودش در این صورت بنده تصور می کنم که اگر به همین طور بیکه خواهد شد نقص در کار هیئت رئیسه پیدا نخواهد شد و همیشه سه چهار نفر مشغول کار خواهند بود بهتر این است که همین جا ختم نمائیم .

افتخار الواعظین - بنده عرض می کنم در واقع اساس مجلس را هیئت رئیسه مرتب می کنند ولی باید این نکته مهم را فراموش نکرد که در انتخاب هیئت رئیسه در کمیسیونها کمال مذاقه شده است و یک ملاحظه خیلی دقیقی شده است مثلاً معزز الملک محققاً باید در کمیسیون نظام باشد و آقای حاجی سید نصراله و ممتازالدوله باید در کمیسیون عدلیه باشند و آقای ذکاء الملک باید در کمیسیون معارف باشد و ممکن نیست که مجلس هنر آقایان هیئت رئیسه را قبول کند باید کار بکنند مثل اینکه کمیسیون عریض از شب تا شب دیگر مشغول کار هستند .

حاجی سید نصر الله - با تاجر به معلوم کردیم معنی کار کردن این است که از اول آفتاب از منزل بیرون می آیم و از مطرح مذاکرات هیچ جلسه مستحضر نیستیم عضویت کمیسیون را قبول کردیم آنوظیفی که باید در هیئت رئیسه انجام بدیم نمیدیم نه در کمیسیونها میتوانیم کار بکنیم نه در هیئت رئیسه و برای رئیس مانعی اگر اتفاق بیافتد که نتواند در مجلس حاضر بشود بنده آقای ممتازالدوله از مطرح مذاکرات آن مجلس هیچ مسبق نیستیم .

حاج شیخ علی - بنده عرض میکنم بکفایتی تکلیف شاق است و چون محتاج است کمیسیون نظام بمعزز الملک در کمیسیون عدلیه با آقای ممتازالدوله و

کمیسیون معارف بذکاء الملک میشود ایشان را مستثنی نکرد ولی بعضی را باید مستثنی کرد .

وکیل التجار - کار هر قدر زیاد شد و بنای کار کردن که شد ما باید بمنفعت نگاه کنیم نه بچیزهایی که دیگران میگویند و گمان میکنم که هیئت رئیسه هم میتواند در کمیسیونها کار بکند .

وکیل الرعایا - بنده تصور میکنم ما باید بمنفعت نگاه کنیم نه بچیزیکه دیگران میگویند اگر بخواهیم هیئت رئیسه را تقسیم بکنیم در کمیسیونها این است که کار دیگری مانع کار دیگری می شود عقیده بنده است این پیشنهادی که از طرف هیئت رئیسه میشود صحیح نیست و چندان یک منفعت بزرگی نیست اگر بخواهیم هیئت رئیسه را تقسیم بکنیم میان کمیسیونها آنکه کار دیگری از کار دیگری نگاه نمیدارد او را آنکار خالق است کار مخلوق نیست و اگر هیئت رئیسه را بخواهند تقسیم بکنند اعضایش را او هم از کار میافتد و این قوه که در مرکز است از کار میافتد و بنده آن خلاف منفعت آنروزمان می بینم ولی اساساً منکر نظامنامه نیستم و آن این است که این روزها نمیتوانند هیئت رئیسه مشغول دو کار باشند تا اینکه بیک قدری ترتیب بهتر بشود و از کارها آگاه تر بشوند ناچارم که آن قسمت آخر مقصود خودم را عرض کنم آن احاطه را که بکنفر رئیس که سه سال است در مجلس کار میکنند و آن اعضائی که باید در کمیسیون عریض کار بکنند لکن بعد از آنی که یکسال از عمر مجلس گذشت اعضائی که هیئت رئیسه هستند قدری از کارها آنطوری که باید آگاه میشوند و حالا اگر نتوانند بتمام کارها برسند نقص اعضای محترم نیست لکن چه کنند دو ماه است که مشغول کارند و بنده مقرر که این تکلیفی را که هیئت رئیسه میکنند یک چیز دیگری هم هست و آن این است که ماهه یکمی هستیم و برای یکی کار میکنیم در هر یک از اطرافها که تقسیم میشوند آن اشخاص هم کار خودشان را میکنند **اسدالله میرزا** - بنده عقیده ام این است

که هیئت رئیسه یک حق دارند که در اینجا غفلت شده است ما در نظامنامه نوشته ایم و هیئت رئیسه یک وظایفی دارند گمان میکنم که سهل است و بیشتر از وظایف سایر کمیسیونها است ما بنابر ماده قانونان نمیتوانیم بگوئیم در کمیسیون دیگر مجبورند باشند خوب است الان در همین مسئله ملاحظه شود آن آقایانی که در دو کمیسیون هستند عوض ایشان در یک کمیسیون انتخاب کنیم .

رئیس - این مذاکرات تا همین جا کافی است اگر بقیه درین مذاکرات باشد در روز یکشنبه که روز احتیاجات مخصوص آقایان است مذاکره خواهد شد (رایورت کمیسیون در خصوص حقوق افتخارالدوله قرائت شد)

رئیس - اینمطلب راجع است باینکه بعضیها قبل از خروج قانون مقویات سر حوم شده اند این در یک ماده مصرح است که این قانون از چهاردهم ربیع الاول هزار و سیصد و بیست و چهار معمول شده و بعد شامل خواهد بود این مسئله را اگر مواجب افتخارالدوله را مجلس تصویب کند در ضمن یک لایحه دیگری وزارت مالیه درین باب نوشته و رأی قطعی خودش را داده است بنده گمان میکنم اینکار رجوع بشود بکمیسیون قوانین

مالیه باین ترتیب اگر تصویب نمیکند مجلس و در مسئله انضمام الدواخه خود آن مطلب را که در آن باب وزارت مالیه لایحه داده و تصویب کرده است که آن قوانینی که ناقص است قبل از قانون متوفیات مجلس قبول کند ولی آنهایی که هیچ فرمان صادر نشده است آنها را قبول نمیکند و نظر کمیسیون قوانین مالیه در این باب لازم است و باید تکلیف این مسائل در آنجا معین شود اگر مجلس تصویب نمیکند رجوع میکنیم بهمان کمیسیون قوانین مالیه (از کمیسیون بودجه راپورتی فرات شد - ایضاً راپورت دیگر)

رئیس - در این باب رأی مجلس چیست؟

اسدالله میرزا - گمان میکنم يك چیزی را که مسبوق نیستیم و اطلاع نداریم نمی توانیم رأی بدهیم (ایضاً راپورت دیگر از کمیسیون بودجه فرات شد) **میرزا مرتضی قلی خان** - عرض میکنم این غیر از مطلب اول است معلوم میشود اولادی برای این نیست فقط یکمعیال است و اگر آن عیال هم هر قدر استحقاق داشته باشد بیش از صد تومان نمیشود بوداد عقیده ام این است چون کمیسیون بودجه در اینجا تصویب کرده است اگر مجلس تصویب نکند ضرر ندارد. **وکیل المنجاری** - استدعا میکنم بوزارت مالیه از کمیسیون یاد آوری بشود که تحقیق کند که دارائی داشته یا نداشته و امورشان چگونه میگردد که پس از تحقیقات رأی داده باشیم.

فهییم الملک - کمیسیون بهدارت های خود رأی داده است که این شرح را نوشته است.

وکیل الرعایا - بنده میخواستم عرض کنم بکنفر لشکر نویس ببرد و چیز نداشته باشد ولیکن ما چون میخواهیم همه بدانند که ما چقدر حاضریم در همراهی با آنها این صد تومان را هم دادیم والا همه میدانند که در عوض لشکر مالشکر نویس داشتیم.

مصدق الملک - باید معین شود ترتیب این زن بچه قسم است اگر زنی است که تا بل شو باشد که هیچ قابل رعایت نیست شاید یکسال دیگر شش ماه دیگر شوهر نمیکند.

میرزا داود خان - همین طور که آقای وکیل الرعایا اظهار داشتند حقوق باید با شخصی داده شود که فقیر باشند من اینرا اطلاع دارم مردم متولی بوده است و حقوقی که بمعیال او رسیده است خیلی است.

ابوالقاسم میرزا - مواعینی که از هر اداره دارند کمیسیون نوشت بوزارت مالیه بدهد راپورت که میدهد استحقاق را هم معین میکند که کمیسیون بتواند توضیحات خودش را بدهد که در مجلس مذاکره شود و خوبی بگذرد.

آقای محمد قزوینی - این راپورت آخری راپورت ما بمش هیچ فرقی ندارد این را هم وادار کنید که آقایان تحقیق نکنند اگر استحقاق دارد داده شود و اگر ندارد بکلی معطوف شود همانطور که آقای میرزا داود خان فرمودند.

حاجی میرزا رضا خان - درسی سال قبل از این وقتی که میرزا محمد علیخان لشکر نویس بود و نظام الملک وزیر لشکر بود این شخصی ارباب معاون السلطان بود و بنده در این باب اطلاعات کامله دارم این شخص دارائی نداشته و عیالش هم اولادی ندارد و تحقیقاتی هم شده حالا مجلس مختار است

اسدالله میرزا - گمان میکنم بعضی مذاکرات هیچ لازم نیست بشود که ملاحظه در باره خدمات او باید يك چیز منظور کرد و حکماً نباید بگوئیم که نباید داد یا اگر بدهیم رحم می کنیم این مذاکرات چه ربطی دارد ما اینجا نشستیم نظارت می کنیم که پول بی جا داده نشود بنده عقیده ام این است که این اولی فرق دارد بجهة این که در مسئله اول تحقیقات کردیم که اولاد ذکور دارد و آیا این برای ما می بدهیم برای تحصیل آنها نافی است ولی در این مسئله گمان میکنم که یکمعیال بیشتر نیست و نظریات وزیر مالیه کافی است و رأی خود را داده است ما هم رأی بدهیم که این صد تومان داده شود.

تقی زاده - این راپورت که گفتند مختصر باید نوشت این اعتقاد را ندارم باید راپورت تمام آنها را بنویسند این مثل مسئله وزراء می شود که اگر اعتمادی دارید ما تصویب کردیم هر قدر مفصل تر و با دلایل و براهین باشد بهتر است و حال این که ما هم اطلاعی نداریم و حقوق خدمت هم در ایران نیست و اینکه میگویند رأی کمیسیون محترم است البته کمیسیون محترم است ولی ربطی بمطلب ندارد و این مسئله اساسی است وزراء میگویند ما اعتماد داریم هر چه ما میگوئیم تصویب کنید و هر کس هر چه می گیرد می خورد و به بارماندگان آن چیزی نمی دهند مجلس با آنها میدهد و به چهار صد تومان یکزن فقیر بیچاره نمی تواند زندگانی کند بنده میخواهم تکلیف بکنم و طرح کنم که ما باید چشم بسته رأی بدهیم که وزیر مالیه لابد تحقیقاتی کرده است وقتی که من هیچ اطلاع ندارم که آن فقیر است یا نهی چطور مذاکره کنیم و رأی بدهیم اینمطلب مباحثه بردار نیست ما باید اطلاع پیدا کنیم از فقر و غنای او.

رئیس - از این قبیل خیلی هست باید تکلیف معلوم شود.

وکیل الرعایا - اولاً اساساً منکر اینکه این صد تومان را بدهیم نیستیم این رأی من است اما يك چیز اساسی هست که آن باید معلوم شود و آن این است که يك تهمتی بملت زده شده است که ملت خادم داشته است این ملت خادم نداشته است تا شش ماه قبل بلکه اغلب اینها خادم خودشان بودند و هیچ حق خدمتی بملت نداشتند لشکر نویس بوده است و اگر ثابت نیست من لشکری ایران را می توانم ثابت بیاورم که بعضی از اینها بما خدمت نکردند ولیکن امروز ما برای خاطر این که رحم کرده باشیم بيك پیره زن و این را راجع بخدمت او نکرده باشیم بنده حاضریم که رأی بدهم و آنچه بنده شنیده ام چیز زیادی هم ندارد و این مطلب بزرگی نیست مجلس شورای ملی باید از تمام مملکت نگاهداری کند ولی اگر درازای خدمت بخواهیم بدهیم عرض میکنم ممکن نیست که آنقدر دارائی نداشته باشد که بکنفر معیال او بخواهد زندگانی کند.

وزیر زاده - بنده کلیه مخالف نیستم که چون دارای بضاعت فوق العاده است چیزی داده نشود ما باید میزان استحقاق را بسنجیم یعنی وزارت مالیه باید تحقیقات بکند اگر يك پیرمزدنی از يك شوهری مانده باشد که در عهد استبداد بوده و حرکات زشت کرده این ربطی بمعیال او که مستأصل است ندارد

میزان استحقاق را وزارت مالیه معین کرده بمجلس پیشنهاد کند البته مجلس هم آن قسمی که لازم است تصویب می کند.

فهییم الملک - تصور می کنم به چو فت مجلس نباید بگوید که اشخاصیکه سابقاً خدمت کرده اند بدوات چیزی نباید در صورت استحقاق برای اعقاب آنها منظور داشت ما باید شخصان را منظور بداریم بهمانطور که معمول بوده است و مجلس باید مراعات حقوق خدمات آن شخص را بکند حالا یا خوب باید یا بد طور شود که از ماندگان آنها حفظ شوند امروز ملت و مجلس برای امیدواری اشخاصی که مستخدمند و حالا در ادارات دولتی هستند باید مراعات حقوق آنها را بنمایند وزارت مالیه بعد از آنکه تحقیقات کرد این طور رأی داده است که این مقدار منظور شود آن طوریکه آقای مصدق الممالک گفتند کمیسیون که نمیتواند برود آن تحقیقات را بکند مجلس از برای این است که حقوق مردم را حفظ کند و باید پاس حقوق خدمتگذاران را منظور داشت.

میرزا اسمعیل لوبری - باعتقاد بنده هر قدر مذاکره بشود این راپورتها که خوانده شده است دو قسم است یکی این است که خواننده شدن تمام اعضای مجلس آن را مسبوق میشود می تواند آنرا رأی بدهند بعضی ها هیچ مسبوق نیستند کمیسیون راپورتی داده او می تواند در بین مذاکرات مسبوق شود و اگر فایده فوراً رأی می دهند و اظهار میکنند که قائم شدیم این مطلب با سابق فرقی ندارد آن قسمی را که و کلا مسبوق نیستند باید تحقیقات خارجی بکنند در مملکت يك دینار و صد هزار تومان تفاوت نمیکند مجلس چنانچه که سدهزار تومان مسئول است در يك دینار هم مسئول است.

لسان الحکما - چون رئیس فرمودند که راپورتها زیاد است عرض میکنم بموجب نظامنامه هر راپورتی که بمجلس می آید باید طبع و توزیع بشود مخصوصاً چیزی که راجع بمالیه و مخصوص بودجه و وظیفه خاص مجلس شورای ملی است که از ترتیب آن مسبوق بشویم و از روی هوا حرف نزنیم اگر فقره هم هست باید آنرا روی کاغذ بیاوریم یا ژلانی و چاپ معمولی و قبل از وقت بنمایندگان بدهند تا از روی يك عقیده ثابت و اطلاع مشورت بکنند **رئیس** - این از لازم بود که مجدداً بشود در خصوص اینها وزارت مالیه هر روز اصرار میکند که ما باید ترتیب این کار را بدهیم چون اینها مرحوم شده اند و وراث آنها باید تکلیفشان معلوم شود حالا اگر می خواهید همه اینها طبع و توزیع می شود ولی بيك شرط که هر کس هر تحقیقی می خواهد بکند که از روی که مذاکره می شود نگویند که باید تحقیقات کرد حالا همین طور بعضی یکی خواننده می شود برای اینکه مسبوق باشد و بعد طبع و توزیع می شود.

شیخ اسمعیل هاشم رودی - عرض میکنم که این حق را که از اول بصدر الاسلام داده می شد یا برای فضل است یا برای خدمت شخصی فقیر است لابد است دولت بدهد یا مستخدم است

حالا این را يك قانون کلی کرده بنده نمی دانم که چه عرض بکنم ولی البته این حقوق را رعیت بیچاره شده فلک کرده می دهد و اینهم وقتی می شود که اهم از این باشد يك چیزی = ۴ بیشتر از این لازم است قشون است مثلا فرض بفرم نید قشون برای مالازم است وما برای همین این جا نشسته ایم که قشون خود را منظم کنیم .

فهییم الملک - موافق قانون متوفیات هر کس فوت شود نصف حقوق او را بورتی او باید داد در صورتیکه سیصد تومان داشته باشد و این بیچاره گنهکار شده است که هشتصد تومان داشته است بعد از فوتش وزیر مسئول صد تومان تصویب کرده است و اگر او تصویب نمی کرد شاید ما بیش از اینها را معین می کردیم .

عز الملک - بعد از اینکه قانون متوفیات داریم بنده این مذاکرات را زیادی می دانم .
رئیس - اینکه وزارت مالیه اینها را فرستاده است بمجلس بجهت اینکه تقدش بیشتر از پانصد تومان و جنس هم بیشتر از ده خروار است بعضی از آنها را کمیسیون تصویب کرده است حالا موکول است برای مجلس .

افتخار الواعظین - بنده استدعا می کنم که اولاً عرض بنده را خوب توجه کنند و بیشتر از این بمستخدمین و مأمورین دولت گفته می شد که شما چرا مخالفت می کنید می گفتند برای اینکه با زمانه گان ما بعد از ما مضطر و پریشان نباشند و این را سبب قرار می دادند برای خیانت خودشان امروز که مجلس شورای ملی میخواهد بمأمورین بفهماند که فرقی بین خادم و خائن هست و در کمال امانت باید بمأمورین دولت خدمت بکنند و قوت لایموت بآنها خواهد رسید و کسان او را پرستاری خواهند کرد یعنی هر کس باید برای دولت خدمت کند بداند که دولت کسان و اهل و عیال او را نگاهداری خواهد کرد و الا این امیدواری را بخادمین دولت ندهیم بعد از این احدی از روی صداقت خدمت نخواهد کرد و بنده هم عرض میکنم يك کسی خدمت نکرده یا کرده باید بملت فهماند که او را حفاظت میکنیم منتهی خدمت آنزمان طوری بود که اگر به بنده هم رجوع میشد بنده همانطور خدمت میکردم باید اهل و عیال آنها را مثل اهل و عیال خودمان پرستاری بکنیم و بعد از اینکه وزیر مالیه و کمیسیون تصویب کردند خوب است مجلس هم تصویب نماید صد تومان ما را هم گدا نخواهد کرد .

رئیس - مذاکره این مطلب ختم شد اینها را طبع و توزیع خواهیم کرد .

تقی زاده - طبع و توزیع هم فایده ندارد بنده نمیدانم فقیر است یا خیر الا این مباحثه که شد باید در اصل باشد ما در اصل مباحثه نکردیم که آیا باید پوزماندگان مستخدمین چیزی منظور داشت یا خیر و در ماده یک شخص بخصوص تا نفهمیم فقیر است یا غنی نمی توانیم رأی بدهیم .

رئیس - وزیر مالیه نوشته است ولی باید راپورت مشروح داده شود قانون متوفیات در حق آنها یک

۸۰۰ تومان حقوق دارند هیچ ملاحظه غنی و فقیر را نکرده است .

فهییم الملک - کمیسیون بیش از این نمی تواند تحقیقات بکند که بنویسد صغیر است یا فقیر است وزیر مسئول این مسئله را قبول کرده است و کمیسیون هم تصویب کرده و بمجلس آمده است حالا مجلس هر چه رأی در داد اظهار نماید (راپورت متضمن لایحه وزارت مالیه از کمیسیون بودجه در خصوص حقوق نایب باقر خان مستخدم سابق مجلس قرائت شد)

رئیس - در این باب بنده گمان این است که هیچ به تحقیق دیگری محتاج نیستیم .

فهییم الملک - میدانید این را بردند باغشاه و این نایب باقر خدمت کرده همه آقایان میدانند که اینجا کار میکرد و خیلی زحمت کشید و بعد که بردند او را در باغشاه هفت هشت ماه در آنجا محبوس بود و هیچ چیزی ندارد و خودش و قتیکه آمد بیرون مبتلا بفلج شد و حالیه وزارت مالیه پانزده تومان در ماه برای او تصویب کرده که در حقش برقرار شود در کمیسیون ماهی پنج تومان اضافه بر این مبلغ تصویب شده .

رئیس - همه میدانند مراتب استحقاق نایب باقر را در این باب رأی می گیریم .

تقی زاده - حرفی ندارم و تصدیق میکنم باید رأی گرفته شود .

وکیل التجار - بنده فقط پیشنهاد میکنم که مدین بکنید که از چه تاریخ باید داد .

وکیل الرعایا - اینجا يك اضافه گفته شد می خواهم عرض کنم که قبل از آنکه مجلس را بتوب ببندند خانه او را چایبند و غارت کردند و اشخاص مخصوص فرستادند و هر چه داشت بردند کسبکه خیلی سخت زندگی کرد چه در حبس چه در فقیر حبس او بوده است و بمدهم زند گانی که با عیال خود گذران کنند برای او نموده است و خیلی بهسرت گذرانیده است کمتر مثل این در ایران دچار صدمات شده این هم چیز زیادی نیست بجهت اینکه او اگر با این فلج گرفتار نمیشد خیلی کارها میکرد که پیش از این هایش میشد این جواز رشید قابلی است .

اسدالله میرزا - من فقط يك چیزی از کمیسیون می پرسم آیا این پول کفایت خرج او را میکند یا نمیکند .

فهییم الملک - بلی میکند

شیخ اسماعیل هشترودی - بنده در باره اشخاص هر چه فهمیده ام که تحقیق کرده اند و بنده هم بتحقیق آنها اطمینان دارم خیلی فقرا هستند و از گرسنگی می میرند و شاید مالیات خودمان را باین مصرف رسانیم فقر هم مناط نیست میخواهیم بدانیم دولت استطاعت دارد این خرجها را بکند یا ندارد اول این را ثابت بکنند بعد هر چه ملاحظه دارد بکنند و انگهی فقر را ملاحظه کردن دولت استطاعت ندارد باید ملاحظه امش را کرد و الا من نه درباره این شخص حرف دارم

نه درباره کسان دیگر

کاشف - بنده بر ضد این نیستم که بیست تومان یا زیادتر بدهند ولی این مطلب قانونی است که چیزی که وزیر مالیه بمجلس پیشنهاد کند می تواند مجلس اضافه بکند یا خیر (اغلب گفتند بلی) .

رئیس - رأی میگیریم بطوریکه کمیسیون بودجه تصویب کرده است که بیاقرخان فراشیاشی مجلس ماهی بیست تومان داده شود قیام نماید (تصویب شد) (راپورت کمیسیون بودجه در خصوص حقوق میرزا حسن پیشخدمت مجلس سابق قرائت شد)

ارباب - بنده عرض میکنم این فعلا مستخدم است و فعلا حقوقی هم می گیرد در دارالانشاء نایب باقرخان هیچ نمی دانند .

فهییم الملک - در این باب خیلی مذاکرات شد و گفت من می توانم منشی گیری نمایم ار برای او بیست تومان معین کردند و از برای این گفتند موجب يك نفر پیشخدمت اگر می تواند کاری بکند بهر وقت توانست که خودش کاری پیدا کند و آموزش منظم شد دیگر حقوقی باو داده نخواهد شد ولی بشرط اینکه موظف نباشد

محمد هاشم میرزا - این شخص پایش کلوا له خورده است

میرزا مرتضی قلیخان - هر دو مثل هم هستند و باید تصویب بشود بجهت آنکه این شخص علاوه بر اینکه تمام مدت مجلس خدمت کرد در همانروز بمباردمان هم آنقدر حرارت داشت که روز آخر هدف گلوله شد و سه دفعه تاکنون پای او را بریدند و باز هم مریض شد رفته است گفتند باید بریده شود آقای دکتر اکبرخان مطلع هستند و بنده هم پیش ایشان شفاعت کردم که پای او را اصلاح کنند

وکیل الرعایا - گفته شد عجالتا خدمت میکنند بنده هم می دانم که خدمت میکنند ولی ممکن است که يك وقت نخواهید يك آدم با دو چوب وارد مجلس بشود این بیچاره يك زند گانی تمام عمر خود را بامای پانزده تومان فروخته است و در حقیقت يك حیوان رهنمایی بوده است و يك یا ندارد و بالاخره دیگر را نخواهد داشت .

فاتح الملک - اگر يك چنین موقعی مساعدت نشود در چنان موقعی هیچکس اعتماد نمی کند و باید اینجا خدمت نماید من هم آنچه شنیده ام این بیچاره ها تا آخر اینجا بوده اند و باید در چنین مواقع باین اشخاص همراهی کرد که برای بعضی روزها کار بکنند .

ارباب - اینکه عرض کردم برای این بود که اطلاع دارم از ترتیب او که فرقی مابین او و نایب باقرخان نیست (لایحه وزارت مالیه قرائت شد)

رئیس - وزارت مالیه پانزده تومان تصویب کرده است کمیسیون بودجه ده تومان که بالباس دوازده تومان میشود حالا رأی می گیریم چون همیشه در پانزده تومان تصویب کرده اند اول آن رأی می گیریم از فرقه مجرم هر کس تصویب میکند قیام نماید (۳۵ نفر از ۴۷ نفر قیام نمودند) .

رئیس - طرح قانونی که وکیل الرعایا پیشنهاد کرده است آقایان اطلاع پیدا کرده اند یا خیر

اسدالله میرزا - بکمسیون مبتکرات باید رجوع شود (رئیس اجازة ۱۰ دقیقه تنفس دادند) (مجدداً چون رئیس حاضر نبودند در تحت ریاست نایب رئیس دوم ممتازالدوله مجلس تشکیل شد) (از طرف اداره مباشرت لایحه تمینی بر اینکه سه باب اتفاق فوقانی و سه باب تحتانی که جزء مجلس شده و لایحه دیگر در خصوص نظامنامه اداره مباشرت بغایت خوب قرائت شد).

ارباب - اولاً در مسئله محاسبات آنچه قانوناً باید اداره مباشرت عمل کند صورت محاسبات را بکمسیون محاسبات باید بدهد اما اینکه پیشنهاد مجلس شده است برای این است که زودتر ملاحظات خود را بکنند یکی اینکه در بودجه مجلس بودجه نداشته است اداره مباشرت هر چه بنظرش رسیده است بهیئت رئیس تقدیم داشته است مسئله دوم چون شخصاً بنده تنها مشغول این کار بوده ام مستدیم که این مطلب زودتر از مجلس بگذرد مسئله سوم در باب نظامنامه محاسبات مخصوصاً بنده تقاضا میکنم که آنچه ضمیمه آن نظامنامه شده است که اداره مباشرت لازم دانسته و بعد از این هم ماه به ماه صورت محاسبات اداره مباشرت و در همان نظامنامه محاسبات هم آنچه نوشته شده است که سالی یکمرتبه بکمسیون محاسبات باید خلاصه صورت خود را بکمسیون محاسبات بدهد.

دکتر اسمعیل خان - کمسیون محاسبات مدتی است از برای اینکار حاضر بوده است تاحال شروع نکرده است مطابق بودجه که تعیین شده است برای محاسبات تقریباً دستورالعملی نوشته شده است تقدیم مجلس شد.

وکیل التجار - محض استحضار و کلای محترم عرض می شود برای تمام شعب مستخدمینی که اینجا هست لازم است که دستورالعملی نوشته شود که در تحت یک نظم صحیحی رفتار نمایند آن مستحفظینی هستند که الان اینجا درب بهارستان هستند الان ده نفرند و چون نمی توانند که آنطور که لازم است مواظبت کنند عده آنها را علی الحساب به ۲۴ نفر نوشته شده است و شبها هم از اول شب تا صبح بیدار هستند و کشیک میدادند و مواظب واردین و خارجین هم هستند خیلی اورا مباشرت لازم میداند که اینها در تحت نظارت خود مجلس باشند و حقوق آنها را خود مجلس بدهد یعنی مستخدم خود مجلس باشند.

وکیل الرعایا - بنده اساساً لازم می دانم که مستخدمین که اینجا لازم است اینها را از هم تفریق بکنیم برای اینکه سه چهار نفر از آنها همیشه اینجا حاضر باشند باید بگوئیم که آن بیست و چهار نفر حاضر باشند.

ممتازالدوله - اینها چند فقره است از طرف اداره مباشرت اینجا رسیده است صورت محاسبه ذیچجه و ذیقمده را اگر لازم میدانید رجوع به کمسیون شود اول نظامنامه اداره مباشرت و میزان بودجه مجلس است لازم می دانید که باین کمسیون رجوع شود کسی اعتراضی ندارد (گفتند بکدام کمسیون) (گفته شد بکمسیون بودجه).

ارباب - بموجب نظامنامه داخلی تعیین مستخدمین بعهده هیئت رئیس تعیینیه است و اداره مباشرت لزوم این را پیشنهاد کرد است در صورتی که هیئت رئیس در اینجه راه بشوند مشغول مذاکره شویم.

اسدالله میرزا - گویا در نظامنامه نوشته شده است که عده مستحفظ بسته برای شخص رئیس است و آن روز هم درین باب مذاکره شد و گمان میکنم در این باب هیچ رای مجلس لازم نیست و این مذاکرات که کسی باشد یا نباشد تمام این ها بسته برای خود رئیس است و بکمدوره که لازم می دانند از برای حفاظت این عمارت نباید از اداره وزارت جنک بخواهند آنها هم در تحت حکم رئیس مجلس خواهند بود.

ممتازالدوله - پس این مسئله هم راجع میشود بجناب رئیس.

وکیل التجار - اینکه گفته شد از وزارت جنک خواسته شود مقصود این نبوده است که جزء مستخدمین مجلس باشند و آن عده که برای مستحفظی خواسته شده است آن غیر از این است آنها را باید وزارت جنک بدهد و حقوق آنها در جزو بودجه مجلس خواهد بود.

میرزا احمد - آنچه که در نظامنامه نوشته شده است این است که این عده جزء نظامی است و با خود وزارت جنک است که هر قدر لازم است ده نفر یا بیست نفر بدهد ربطی بمجلس ندارد حقوق اینها هم با خود وزارت جنک است.

اسدالله میرزا - گمان میکنم که در اینجا اشتباهی شده باشد مقصود از مستحفظین بمرکز کسی است که سلاح بر میدارد آن در تحت حکم وزارت جنک است و اگر کسی است که سلاح بر نمیدارد آنرا سرایدار باید بگوئیم یا کسی دیگر و جزو مجلس خواهند بود.

ممتازالدوله - چند چیز را در یک ورقه نوشتن تولید اشکالات میکند مثل اینکه در اینجا دو مسئله نوشته شده است مسئله اول فرار شد بکمسیون رجوع شود و مسئله دوم در هیئت رئیس می رود و حالا می رود در هیئت رئیس و مذاکره می شود بعد بطوریکه لازم است بمجلس می آید روز شنبه بطوری که جناب رئیس فرمودند چهار ساعت قبل از غروب جلسه علنی منعقد میشود و طرح مذاکرات آن روز مذاکره در خصوص دو ماده نوزده و شصت و دو قانون انتخابات و رایوریت کمسیون اعتبارنامه ها راجع بنمایندگان کاشان مذاکره آخری راجع به مناقشات بین بلدیة و مالیه است (مجلس نیم ساعت از شب گذشته ختم شد).

جلسه ۴۵
صورت مجلس یوم شنبه هفدهم شهر محرم الحرام ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از غروب منعقد شد در تحت ریاست جناب مستشار الدوله.

(معاذالملك) صورت مذاکرات جلسه قبل راقرائت نمود.

حاجی محمد اسمعیل کاشف - در خصوص مباشر مجلس تعیین نشده است درجه تاریخ خوبست یادداشت شود تا فراموش نشود.

میرزا اسمعیل نویری - در خصوص عده مستحفظین قرار شد بموجب نظامنامه رجوع بشخص رئیس باشد و قرار نشد در هیئت رئیس مذاکره شود.

رئیس - موضوع مذاکرات امروز رایوریت کمسیون راجعه بجل ماده ۱۹ و ۶۲ نظامنامه انتخابات است و ایضاً رایوریت کمسیون راجع بمناقشه بلدیة و مالیه مذاکره آخری در باب رایوریت کمسیون اعتبارنامه ها راجع بنمایندگان کاشان.

(ذکاء الملك رایوریت کمسیون ماده ۱۹ و ۶۲ نظامنامه انتخابات راقرائت کرد)

رئیس - در اثبات کسی اعتراض دارد؟ (پاره اعتراضات نمودند و مذاکرات زیاد بعمل آمد و بعضیها راقعیده بر این بود که مواد نظامنامه بهیچوجه نه محتاج تفسیر و نه محتاج بتعین است و در محل خود واضح و مفهوم ماده شصت و دو بدیهی است بعضی اظهار کردند در صورتیکه محتاج به تفسیر نبود چرا آنقدر اشکالات وارد میشد و چرا انتخابات تمام نیافت و محتاج دانستند این دو ماده رجوع بکمسیون شود بعضی اظهار میکردند لازم است توضیحی از برای مواد نوشته شود بنام ماده الحاقیه باینجه پس از مذاکرات زیاد رئیس اظهار کرد لازم است اخذ رای شود در باب اخذ رای هم مقداری مذاکره شد بالاخره قرار شد رای گرفته شود)

رئیس - رای میگیریم باین عبارت هر کس باین عبارت رای دار می نماید هر جا که در نظامنامه انتخابات اسمی از اکثریت تام برده شده است مقصود اینست که اگر دو نوبت اکثریت تام حاصل نشده در نوبت ثالث با اکثریت نسبی اکتفا خواهد شد.

هر کس باین عبارت رای دارد و قیام نماید (اغلب قیام نمودند).

(رئیس نتیجه اخذ رای را اعلام نمود باینطور اکثریت حاصل است.)

وثوق الدوله وزیر مالیه - این يك رایوریتی است در خصوص لزوم استخدام مأمورین اروپائی برای وزارت مالیه که بنده تقدیم میکنم و نظر باینکه این مطلب فوری است و باید اصلاحات در دوایر مالیه بشود فوریت آنرا پیشنهاد میکنم.

رئیس - اگر مجلس تصویب میکند این رایوریت وزارت مالیه را بکمسیون قواین مالیه ارجاع کنیم **مؤتمن الملك** - وزیر مالیه گفتند این لایحه فوری است در فوریت آن باید رای گرفت.

رئیس - بلی اینطور است و چون لازم است رای گرفته شود باید قرائت شود.

(تقی زاده و وحید الملك اظهار کردند چون رای گرفته میشود لازم است مذاکره شود و میشود در چیزی رای گرفت که مذاکره در آن شده باشد.)

رئیس - اگر بخواهیم داخل مباحثه شویم لازم است اول بکمسیون برویم.

تقی زاده - عرض کردم چیزی را ممکن نیست در مجلس رای گرفت مگر آنکه مذاکره در آن شده باشد و بنده عقیده ام اینست که این را فوری حساب نمی کنیم برای اینکه بطور می دانیم فوریت دارد یا خیر تا مباحثه در آن بکنیم و اینکه عرض میکنم نه برای اینکه تنها فوریتش در نظر است بلکه برای شدت اهمیت این مطلب است و برای اینکه اگر فوری باشد يك شور بیشتر نمیشود کرد

و این لازم است زیاد شور شود و رأی هم حالا نمی شود در آن گرفت و این مطلب از مطالب اساسی است و من از طرف خودم از وزراء شکایت دارم که يك چنین مطالب مهم را که در نظر دارند هیچکس اطلاع ندارد يك مرتبه می بینیم عصری از آسمان بمجلس نزول میکنند این مطالب نسبت به اهمیتش قبل از وقت باید بمجلس بیاید بلکه در جرائد هم باید منتشر شود تا در این مواد افکار عامه تا یکدرجه معلوم شده و بدست می آید نمی گویم عین قرارداد را اطلاع بدهید همین قدر که تا دو ماه سه ماه تا بیست روز دیگر مسئله استخدام بمجلس خواهد آمد این را اطلاع بدهد.

وزیر مالیه - گمان میکنم روزی که وزراء پروگرام خود را تقدیم مجلس کردند استخدام اروپائیان را هم چون در جزو پروگرام بود تا يك درجه گوشزد عموم کردند و همینقدر را کافی میدانم و در خصوص فوریت و عدم فوریت غرض اینست که بر سایر طرحهایی که بمجلس تقدیم شده است مقدم دارند نه آنکه مباحثات در آن نشود.

وحیدالملک - تا بحال دو لایحه از طرف وزارت مالیه پیشنهاد شده است یکی از آن دو لایحه هیچ مقدمه نداشته و یکی دارای مقدمه مفصلی است ولی اساسی است و دارای مسائل مشکله است و آنرا هم بطریق فوریت بما پیشنهاد کرده اند بنده عرض می کنم مجلس ما روی دو مسئله اساسی می گردد که یکی راجع بمالیه مملکت است و یکی راجع بقوانین بین المللی است یعنی راجع بمناسبات ماست بممالک خارجه و هر دو در این لایحه گنجانیده شده و نمی توانیم بگوئیم این فوری است و يك شور در آن بکنیم اولاً باید جلب افکار عمومی در این باب بشود و بعد هم رجوع بشعبات می نمایند تا اگر نواقص و محسناتی دارد درست دقت نمایند و درست این رایورت سنجیده شود و انکار و کلا آماده شود و بعد مطرح شده بعد از تصفیه شدن قانونیت پیدا کند ملاحظه بفرمائید به بنده همان قبول مایه و گرام وزراء را چه سرعت تأثیری در خارجه پیدا کرده است بعضی از روزنامه جات مهمه فرنکستان را که می آید بردارید بخوانید به بینید چه می نویسند پس بنده پیشنهاد می کنم چنین لایحه را لازم است قبل از اینکه بمجلس بیاید یکمرتبه بمجلس بدهند یعنی بواکلا بدهند تأملات خودشانرا کرده مطلع باشند

آقاسیدحسین اردبیلی - بنده تصدیق فوریت این لایحه را می کنم و عرض می کنم و ما اساساً در پروگرام وزراء تصدیق استخدام اروپائیان را کردیم و اذهان و افکار عمومی نیز متوجه این مسئله هست و فوریت را هم لازم می دانم و فرض از فوریت اینست که بلافاصله شروع بشود و معلوم است نظریات ما هم جلب خواهد شد بمطالب مهمه این لایحه خصوصاً و در این چندروزه دقتها را خواهیم کرد و بنده گمان می کنم خیلی شایان تجسین و تمجید است .

متین السلطنه - بنده تأیید می کنم فرمایشات آقای آقاسیدحسین را و تصدیق می کنم فوریت آنرا و تصور میکنم قصود وزیر مالیه این

است که این مستخدمین هر چه زودتر اینجا بیایند بهتر است بجهت اینکه اصلاحاتی که در دوایر مالیه پیش نهاد کرده اند از برای سه آتیه بتوانند اجرا فرمایند اگر بنا شود فوریت ندهند گمان می کنم اصلاحاتی که در نظر دارند از برای سه آتیه هم مقصود حاصل نشود و برای دفع اشتباه آقایانی که فوریت آنرا لازم نمی دانستند لابد اینرا عرض کنم در صورتی که می دانند اصلاحات مالیه در سه آتیه باید شروع شود و اصلاحات نمی شود مگر بوجود این قبیل مستخدمین پس لازم است يك مرتبه بکمیسسیون برود آقایان هم اطلاعات لازمه را تحصیل نمایند و يك مجلس بیشتر در مجلس شور لازم نیست بشود عقیده سابق بنده این بود هر چه زیادتر مذاکره در این باب شود بهتر است لکن خوشبختانه در این لایحه نه مثل لایحه که سابق وزیر پست و تلگراف پیشنهاد کرده بود و اسم برده بود در این لایحه ابتدا اسم نشده است که از چه دولتی استخدام خواهیم کرد پس مجلس يك اختیار نامی بآنها می دهد و در این باب چندان منظوری ندارد و لازم میدانم هر چه زودتر از مجلس بگذرد .

وکیل الرعایا - بلی اینکه می گویند فوری است فرض این نیست که فوراً بآن رأی بدهند بنده هم فوری می دانم لکن این طوریکه بنده می گویم آنستکه در روز آخر ماه مجرم بآن رأی بدهند که دوازده روز بعد از این است و این هم يك چیزی است که امروز بنظر ما نرسیده است بلکه سه سال تمام است تمام عقلای دنیا با ما نصیحت میکنند که شما محتاج بمستشارهای خارجه هستید و استخدام اینگونه اشخاص

اسدالله خان - بنده عرض می کنم تصور می فرمائید از روزیکه پروگرام وزراء با اینجا آمده است لزوم استخدام اروپائیان معین نشده است بلکه سه سال است از روزیکه مسویرو را استخدام کردیم و بنده این مسئله را خیلی فوری می دانم و عرض می کنم در صورتی که فوری هم باشد دو ماه وقت خواهیم داد که در کمیسسیون مطرح باشد و وقتی که بمجلس بیاید پیش از يك شور لازم نیست .

تقی زاده - عجب است خود وزیر مالیه در فوریت حرف ندارد و نمی گویند فوری باشد و آقایان فوریتش را ثابت می کنند و از فوریتش مدافعه می کنند در صورتی که این لایحه اساسی و دارای آن اهمیت است که شورهای زیاد در آن بشود و من در این حرف ندارم که بر همه طرحهای خودمان حلو بیندازیم ولی در صورتی که بنا شود فوری باشد فوری را همان فوری که در نظامنامه معین شده است باید فرار بدهیم یعنی در مجلس پیش از يك شور در او نشود و من اینرا صحیح نمی دانم چطور می شود در يك مسئله مهمه که خاطر هیچ يك از آقایان مسبوق بآن نیست يك مرتبه بمجلس بیاید و اخذ رأی در آن بشود باید مدافعه های زیاد در آن شده و هر يك از نمایندگان چه از خارج چه از خود وزیر مالیه کسب اطلاعات صحیح در این خصوص بنمایند و بعد در شور هم در مجلس بشود و اینکه گفته می شود اذهان بآن مسبوق است و از سه سال باینطرف این مسئله در بین است بنده نه در بدو مشروطیت نه در آن مجلس نه بعد تا حال هیچ نشنیده ام و آنچه در پروگرام وزراء بود راجع بمستشار هاست نه راجع بیک خزانه دار

فقط در کتابهای سایرین یعنی در کتاب آبی که از طهران بلندن می رود نوشته شده بود که يك چنین خیالی هست و الانه در مجلس عمومی با خصوصاً از مایک وزیر یا معاونی تا بحال شنیده نشده است و آن گاه که در آخر برای دلجوئی ما نوشته شده است که استخدام این مستخدمین برای اینست که خیالات و عقاید نمایندگان مستقیماً اجرا شود بلی در بدو همین اسم استخدام میشود لکن بعد می بینیم همانها که باید اصلاح کنند مانع از اصلاحات هستند چنانچه در قزاقخانه امروز همین ترتیب مشاهده میشود و من عمده توجهم بآن جزء اخیر است و آقایانیکه بعد از طبع اینرا میبرند و شبها جلوی خود میگذارند و مطالعه میکنند و در حاشیه او چیزها مینویسند چه در خزانه داری و چه در اداره اخذ مالیات مستقیم و چه در اداره تسجیلش و تبعات و استنباطات خودشانرا مینویسند بنده در آن جزئیات توجه را لازم میدانم که از کدام مملکت استخدام خواهند شد و این مسئله اول باید معین شود اگر از حیث استخدام راجع بمجلس نباشد از حیث بودجه یعنی از حیث مواجیش راجع بمجلس خواهد شد و آنوقت تا ندانیم از کجا استخدام میشود رأی نخواهیم داد .

رئیس - در اینجا فقط مذاکره از فوریت و عدم فوریت میکنیم نه در اساس آن معلوم است يك چنین لایحه مهمی خیلی مذاکرات و ملاحظاتی در اطراف آن باید بشود فقط حالا در فوریت و عدم فوریت آن مذاکره است

وکیل التجار - بنده عرض میکنم پس از آنکه پروگرام وزراء بمجلس آمد گفتیم اینها الفاظ است و وجود کتبی دارد ما منتظریم وجود خارجی آنرا تا یکماه دیگر به بینیم یعنی لااقل تا یکماه دیگر شروع باصلاحات شود و حالا باید تشکر کرد از وزیر مالیه در خصوص این لایحه و می بینیم که وجود خارجی هم که منتظر بودیم پیدا کرده است و این لایحه دارای مطالب مهمه راجع باصلاحات امور مالیات و يك جزء اخیر آن متعلق با استخدام از يك مملکتی است چون آنهم راجع بکنتراول و مواجیش متعلق بسودجه است بمجلس خواهد آمد و در تمام جزئیاتش صحبت خواهد شد در اینصورت بنده این لایحه را خیلی فوری میدانم و لازم میدانم هر چه زودتر شروع شود و آنجزء آخر هم در موقع خودش بمجلس خواهد آمد

اسدالله میرزا - بنده میخواهم بدانم اختلاف بین فوریت و عدم فوریت چیست بنده فوریت و عدم فوریت را بمناسبت اهمیت مطلب میدانم و این لایحه را خیلی مهم می پندارم عرض میکنم ممکن است ما این لایحه را در صورت مجلس جزو موضوعات فوری قرار بدهیم و بعد از مراجعت از کمیسسیون دو شور در آن بشود

رئیس - پس رأی میگیریم در فوریت و عدم فوریت این لایحه هر کس فوری میداند قیام نماید و در نظامنامه هم میدانم معنی فوریت چیست

تقی زاده - وزیر خودش فوریت را نمیخواهد

وزیر مالیه - بنده کرا را در کمیسسیون عرض کرده ام که يك جلد از نظامنامه داخلی بماندهند

تا تکلیف خودمانرا بدانیم و بنده چون نظامنامه داخلی رانیده ام اصطلاح مجلس را در فوریت و عدم فوریت نمیدانم چیست همین قدر عرض میکنم بر سایر طرحهاییکه بمجلس داده شده است مقدم دارند چون این اصلاحات خیلی مهم است و اینکه گفته شده که از کجا استخدام خواهد شد بنده اشاره کرده بودم که این از نقطه مالیه پیشنهاد میشود و معلوم است در این خصوص در مجلس و در کمیسیونها مذاکرات زیاد خواهد شد همین میشود و در موقع خودش و با اتفاق هیئت وزراء و مجلس از هر جا که صلاح دانند و تصویب نمایند استخدام خواهد شد عیناً در این خصوص مذاکره نمیکند.

رئیس - مقصود از فوریت در نظامنامه اینست که پس از مراجعت از کمیسیون فقط یک کشور در مجلس میشود و رای گرفته میشود.

وزیر مالیه - آنطور لازم نیست لکن زودتر بکمیسیون برود و مراجعت نماید.

رئیس - پس ارجاع میشود بکمیسیون قوانین مالیه

مقیم السلطنه - این باید بکمیسیون بودجه برود نه به کمیسیون قوانین مالیه این راپورت متضمن سه مطلب بود يك مقدمه يك اصول اصلاحات يك نتیجه که عبارت از استخدام است و صحبت در مقدمات نیست صحبت در اصل نتیجه است و باید بکمیسیون بودجه برود.

اسدالله میرزا - چون اصل لایحه راجع بقوانین اصلاحات مالیه است بدو بکمیسیون قوانین مالیه میروند پس از آنکه در آنجا تصویب شد در خصوص حقوق و مواجش رجوع بکمیسیون بودجه میشود.

حاجی محمد اسد مهیل کاشف - چون این مسئله خیلی مهم است پس از مراجعت از کمیسیون و آمدن بمجلس چون خاطر آقایان مستحضر نیست خیلی طول خواهد کشید لازم است مجاز باشند آقایان و کلاً در حضور در کمیسیون تا از اطلاعات و مذاکرات اعضای کمیسیون کسب اطلاعات لازمه کرده در مجلس چندان طول نکشد.

رئیس - البته در مجلس توضیحات لازمه بقدریکه آقایان را مسبوق کند خواهند داد.

مؤتمن الملک - اینجا گفته شد در مطالب فوری يك شور در مجلس خواهد شد لازم هست یاد آوری کنم که در مطالب راجع بودجه هم يك شور باید بشود چون این راجع بکلیت است هم هست خوبست فردا پس فردا در این باب صحبتی شود که کتوراتها بمجلس باید بیاید یاخیر بعد از محقق شدن آن آنوقت تجزیه بشود این لایحه یکجزئی را رجوع بقوانین مالیه میکنیم و يك جزئی رجوع به بودجه است بکمیسیون بودجه رجوع میشود و در این جزء بموجب نظامنامه يك شور کافی است.

تقی زاده - يك جزء از سه جزء این لایحه راجع بودجه است والا مالیات غیر مستقیم را مستقیم کردن و جمع آوری مالیه دولت بیک طریق منظم و تشکیل اداره تسجیل و غیره تمام راجع بقوانین مالیه است اگر اینها را قانون نمیدانند يك مطلبی است والا يك جزء اخیرش راجع با استخدام چند نفر اروپائی است و در خصوص مواجب آنها بلی باید

بکمیسیون بودجه رجوع شده يك شور هم کافی است
مؤتمن الملک - ممکن است يك اداره تشکیل کنیم قانون هم بگذاریم ولی بگوئیم نمیخواهیم مستخدم از خارج بیآوریم بگفته هم وضع قانون میکنیم هم مستخدم میآوریم پس دو مطلب است اولی راجع بقوانین مالیه است باید دقتهای زیاد شده دوشور در مجلس بشود و ثانی راجع به بودجه است و يك شور در آن کافی است و اینکه کتورات باید بمجلس بیاید یاخیر این يك مسئله علیحده است و بنده عرضم این بود که پیش بینی کرده باشیم و قبل از وقت در این خصوص معین باشد که باید کتورات بمجلس بیاید یاخیر و باید با وزیر مالیه در این خصوص صحبت شود.

مقیم السلطنه - عرض بنده اینست که در اظهارات نمایندگان خربست قدری دقت کنیم و مجبور بکنیم نمایندگان را بتکرار اکران اول بعروض بنده التفات فرموده بودند فرمایشات آقای تقی زاده لازم نبود و اگر این ترتیبات را منظور داریم يك نکت مذاکرات کم میشود بنده عرض کردم این لایحه دارای دوسه مقدمه است که هر يك نتیجه دارد و نتیجه تمام آنها استخدام چند نفر است و از باب مواجش راجع بکمیسیون بودجه است همان قسم که آقای مؤتمن الملک گفتند پس لازم است بهمان کمیسیون رجوع شود.

اسدالله میرزا - تعجب میکنم از اینکه يك مسئله داخلی آنقدر مذاکره میشود این لایحه حاوی است اصلاحات لازمه مالیه را و يك جزئی متعلق بمستخدمین است آنهم بمجلس خواهد آمد بعد از آنکه اصل مطلب در کمیسیون قوانین مالیه تصویب شد آنوقت در این خصوص صحبت میکنیم چنانچه مسئله استخدام مسیو بیرو در سابق بمجلس آمده و بنده عقیده ام اینستکه يك کتوراتیکه تا بحال شده است همان است که بمجلس آمد و از مجلس گذشت اینهم همان قسم پس از تصویب کمیسیون قوانین مالیه بمجلس خواهد آمد.

وکیل التجار - بنده عرض میکنم در صورتی که این مسئله را فرض کنیم از هر جهت متعلق بودجه است باز نمیشود گفت يك شور در آن کافی است برای اینکه در بودجه هم که يك شور را کافی دانسته اند در صورتی است که راجع بیک سال است امارد چیزی که راجع بامور سنواتی است و سالها باید دولت و ملت يك بولی بدهد چطور میشود بیک شور قناعت کرد البته ملاحظاتی زیاد و دقتهای تمام در آن خواهد شد چیزیکه هست اینستکه لازم است در کمال سرعت و شتاب این مسئله تعاقب شود و هر چه زودتر از مجلس بگذرد چون اساس اصلاحات مالیه میتوان گفت بسته به همین اقدامات است.

رئیس - خیلی از آقایان اجازه خواسته اند و گمان میکنم مذاکره کافی باشد حالا تصویب میکنند بکمیسیون قوانین مالیه و کمیسیون بودجه رجوع شود؟ (اغلب تصویب کردند)
(وزیر پست و تلگراف نظامنامه اداره پست را تقدیم کرد نظامنامه دارای مقدمه بود آن مقدمه را خود وزیر قرائت کرد مشعر بر اینکه که این نظامنامه اداره پستخانه است که تقدیم مینمایم و متنی است که زودتر از مجلس بگذرد تا بموقع اجرا گذارده شود.)

رئیس - يك ربع تنفس است - (۲۵ دقیقه) قبل از غروب مجدد بمجلس منعقد شد و ذکاء الملک شروع بقرائت نظامنامه اداره پست نمودند که محتوی شصت فصل بود.

مقیم السلطنه - مقرر فرمایند زودتر طبع و توزیع شود.

رئیس - یکی از موضوعات امروز راپورت کمیسیون راجع بمناقشه بین بلدیه و مالیه بود لکن نظر باینکه بمجلس فر و بختم شود رجوع به سه شنبه آتی میشود.

آقای آقامیرزا محمد صادق طباطبائی يك هفته مرخصی خواسته بودند برای کسالت حضرت حجة الاسلام آقای آقا میرزا سید محمد طباطبائی و کسالت ایشان در این موقع خیلی خیلی موجب تأسف و تعسر است لکن چون مراقبت بحال ایشان راجع بایشان است باینجه مرخصی خواسته اند که اگر گاهی دیر آمدند جزء غائبین منظور شوند و این مرخصی از ۱۵ محرم است موضوع مذاکرات جلسه آتی را پورت کمیسیون بودجه راجع بهفت فقره متوفیات است طبع و توزیع شده راپورت کمیسیون مبتکران راجع بطرح.

آقای تقی زاده قرائت آخری راپورت کمیسیون اعتبارنامه ها راجع بنمایندگان کاشان و از کمیسیونها خواهش میشود زودتر مطالب را بمجلس بدهند که موضوع مذاکرات جلسه را چند روز قبل بتوانیم تعیین کنیم.

(رئیس حرکت کرد مجلس ختم شد)

جلسه ۴۶

صورت مذاکرات سه شنبه بیستم

شهر محرم الحرام ۱۳۲۸

سه ساعت و نیم قبل از غروب مجلس در نعت ریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید (خلاصه مذاکرات مجلس قبل راماضد الملک قرائت کردند).

ارباب کیخسرو - بنده می بینم سه جلسه است صورت درست غائبین نوشته نمیشود در آن جلسه قبل چند نفر آمدند اسمشان برده شده تقریباً نه نفر دیر آمدند در جلسه حالیه دیر آمدند.

معاذ الملک - بموجب نظامنامه داخلی بایستی اداره مباشرت صورت غائبین را بنویسد در صورت مجلس نوشته نخواهد شد.

ارباب - اداره مباشرت بایستی صورت اسامی غائبین را بنویسد ولی باید در صورت مجلس هم نوشته شود که لامجاله همین خودش يك تنبیهی باشد که دیر نیایند.

رئیس - موضوع مذاکره ام روز چهار فقره است راپورت کمیسیون راجع بمناقشه بین بلدیه و مالیه قرائت آخری راپورت کمیسیون اعتبارنامه ها راجع بنمایندگان کاشان هفت فقره راپورت کمیسیون بودجه راجع به متوفیات راپورت کمیسیون مبتکران راجع بطرح آقای تقی زاده ولی قبل از آنها دو فقره تلگراف است که آنها را کمیسیون عرایض بمجلس ارجاع کرده و لازم دانسته که در مجلس قرائت شود (دو فقره تلگراف قرائت شد) (اول از نایب حسین کاشانی در اظهار توبه از رفتار سابقه با عبارات عاجزانه دوم از انجنر رشت مبنی بر این که در تلگراف

سابق عرض استعفا شده جوابی نرسید و حال به مجرد اظهار استعفا نمود.

رئیس - قبل از این تلگراف يك کاغذ مفصلی هم نوشته بودند که آن کاغذ را کمیسیون عرایض رجوع کرده بود بمجلس ولی بعد از ملاحظه بملاحظاتی از هیئت رئیسه ارجاع شد بکمیسیون داخله بعد این تلگراف رسیده است و او را هم کمیسیون عرایض بعد از ملاحظه رجوع کرد بمجلس که قرائت شود (تلگراف قرائت شد).

رئیس - ابتداء يك تلگرافی از بمبشرا الملک رئیس پست و تلگراف بمجلس رسیده بود و همچنین تلگراف دیگری انجمن رشت کرده است که وزارت پست و تلگراف این شخص را معزول کرده است و حال اینکه از مصدر کار بوده و ما از مجلس بقای او استعفا میکنیم و همچنین وزارت پست و تلگراف تلگرافی کرده اند باین مضمون و مجلس وزارت پست و تلگراف نوشت که تغییر بمبشرا الملک ضرورتی نداشته وزارت پست و تلگراف جوابهائی نوشت که تغییر بمبشرا الملک ضرورت دارد قبل از اینکه جواب داده شود انجمن کیلان دوباره تلگراف کرد در ابقای او برای استعفا از کمیته مراتب از هیئت رئیسه پیافه انجمن کیلان اظهار شد که تلگراف انجمن کیلان چه علتی دارد نمایندگان کیلان گویند خودشان از طرف خودشان يك تلگرافی بانجا کرده بودند که شما چرا مداخله در اینگونه کارها میکنید و چه موقع استعفاست این جواب را داده اند.

وکیل التجار - بنده میخواستم این مسئله را توضیح کنم که این تلگراف از انجمن با آن سختی آمد برای استعفا از عضویت بواسطه معرفی بمبشرا الملک از طرف وزارت پست و تلگراف و خیلی اسباب حیرت شد و يك تلگرافی شد بانجمن که بطور تهدید فقط باین عنوان که شایسته نیست انجمن بواسطه يك همچو امر غیر مهمی که يك وزارت خانه يك مأمور خودش را تغییر داده است بنا این شد اظهار استعفا نماید انجمن این شکل باید اظهار نمایند که این شخص کافی است و بی جهت ادرا تغییر ندهند و نباید انجمن در اجرائیات مداخله نماید وزارت خانه ها همیشه باید بتکلیف خود عمل نمایند حالا معلوم میشود که این تلگراف هم يك سوء اثری کرده در صورتیکه همین بمبشرا الملک بنده خودم بودم همراهی بسیار کرده است و وزارت پست او را با اجازه هیئت وزراء احضار بطهران کرده است و چندین مرتبه احضار کرده اند و همینطور انجمن جلوگیری کرده است و نگذاشته است بیاید در حالتی که فقط احضار او برای بعضی توضیحات راجع با اداره محاسبات اداره پست و تلگراف کیلان بوده و وقتیکه کار بانجنا کشید وزیر پست و تلگراف دید که نمیتواند او را جلب کند و از آن مسئولیت که دارد او را خواهد و حساب خواهد ناچار او را معزول کردند نمایندگان کیلان هم از این مطلب مسبوق نبودند وقتی این تلگراف را در هیئت رئیسه دیدند مسبوق شدند و فقط برای اخطار آنها این تلگراف را کردند.

محمد هاشم میرزا - بنده مقدمات را

نمیدانم ولی در روزنامه ایران نود پدم نوشته بود که اینها مقصر هستند رئیس پست و تلگراف چطور مقصر شده است در صورتی که خدمت کرده است تقصیر غیر از معزولی نیست.

وکیل التجار - گذشته از آن خدمتی که عرض کردم در دوره انقلاب هم بمانی که مقصرین داخلی در قزوین بودند خیلی خدمت کرده است.

نوبری - اعتقاد این است که اگر ما بخواهیم از روی قانون عمل کنیم این استعفا غلط بوده زیرا که اگر کسی بخواهد استعفا بدهد باید بموکلین استعفا بدهد نه بمجلس مجلس که آنها را نصب نکرده موکلین آنها را نصب کرده است ما نباید با خواهش کارمان را از پیش ببریم و معلوم نیست که عمده سبب استعفای ایشان فقط بواسطه همین تغییر است خوب است مجلس از آنها جهاتش را بخواهد و بگوید وقتیکه يك شخص مظلوم شد باید آنها را از مجلس بخواهند که رفع ظلم نماید دیگر استعفا معنی ندارد و در صورتیکه مظلوم شده حق استعفا ندارند.

وکیل الرعایا - بنده از این تلگرافات بعضی چیزها می بینم که باید در این مملکت طرح شود يك کسی چند روز خدمت کرده ماهم ممتون بودیم از او برای آن خدماتش لکن باید آن خدمات را بکفوری بدهد نه اینکه برای چند روز خدمت بگوید شما باید مطیع صرف باشید چون فلان روز کار کردم لکن ما که حق خدمت را تا آخرین وقت دنیا میباشیم آن حال دوروزه را نمیتوانیم ببینیم و ساعات بیشتری هم میگیریم بنده خدمت بملت را نباید در همچو وقت در مقام استعفا برآیند استعفا یعنی چه آنکس که حق را میباشد و در این مملکت قدم میزند برای خدمت بوطن استعفا را هیچ اسم نمیزند مگر اینکه بخواهد يك راحتی برای خودش بجوید یا فی الواقع آنرا هم يك اسبابی قرار بدهد برای اینکه بیشتر در کارها دخالت کند انجمن ولایت یا ایالت يك قانونی از مجلس برای او ایجاد شده است حدود او آن قانون است اگر آن قانون را جلوی نظرش گرفته و کار میکند يك برادر رشید ماست و اگر از آن تجاوز می کند بیاید بکند يك سابقه خدمت نباید باعث بشود که بگوید که من هر چه دلم می خواهد باید بکنم بنده چنین چیزی را تصور نمی کنم که قانون بتواند بپذیرد که بنده چون در سه سال قبل شش ماه خدمت کردم امروز حق دارم حق کسی را ضایع کنم هیچ این حق را ندارم و اگر این است خوب است آقایان بفرمایند ببینم که بچه چیز محتاجند که ملت با آنها همراهی نکرده یا مجلس با آنها همراهی نکرده است که آنها استعفا میکنند.

میرزا احمد - امام مسئله اول که راجع بمقصرین بود در روزنامه ایران نو داشت بعد نقل کرده بود که راجع بقزوین است و مقصر هم نبوده است فقط محسب خواستن حساب بوده است ولی يك مطلب دیگری است آنرا هم باید تحقیق کنیم نوشته بود که وکلای کیلان تلگراف عتاب آمیزی بآن ها کرده اند معلوم است انجمن ایالتی در تحت حکم وزارت داخله است و اگر بنا شود تلگرافی بشود

راجع بوزارت داخله است حالا امر دایراست مابین نمایندگان خیلی بزرگ یکی نمایندگان رشت که در اینجا هستند یکی نمایندگان ایالتی ایشان میگویند ما همچو تلگرافی نکردیم جز استفسار از غلط استعفا بود و آنجا نوشته اند تلگرافی که قانونی نبوده شما کرده اید این مطلب باید دقت شود که کدام يك از آنها صحیح بوده است.

حاجی میرزا رضا خان - بنده خوب اطلاعات سابقه دارم که این شخص در رشت خدمات نمایانی کرده بهتر است که این مسئله را رجوع بکمیسیون پست کنیم که آنجا تحقیقات داخله و خارجه را بکنند بمذراتی داده شود.

ناصر الاسلام - بلی چون بنده از مضمون تلگراف کیلان مسبوق نیستم که از طرف نمایندگان تجدید شده است بنده اینرا اشتباه میدانم و هیچوقت تصور نمیکنم که اعضاء انجمن کیلان همچو خلاف قانونی را مرتکب شده باشند و هیچ ممکن نیست که همچو تلگرافی متخیره شده باشد اما اینکه اظهار داشته که نمایندگان کیلان حق ندارند استعفا بدهند چون بنده سابقه دارم با زحمات اعضاء انجمن کیلان که فوق العاده از ابتدای انقلاب کیلان گرفتار بودند و خیلی خیلی موانع دارند که تا کنون بوزار پایشهاد کرده اند که بمبشرا الملک یکی از مسائل مختصر بوده که اظهار کرده اند و تلگرافی که در باره بمبشرا الملک شده بانها مشتبه گردیده که همچو فیه بده اند که میخواهند با او خلاف قانون رفتار کنند بعد از آنکه اشتباه شد و بمبشرا الملک هم محترماً آمده در طهران و محترماً پذیرائی میشود و بهیچوجه باو تعرض نشده مگر رسیدگی بحساب او و چون درمرکز حاضر شد نمایندگان محترم رفع اشتباه از آنها کرده اند و این تلگراف مال خیلی پیش است استعفای جدیدی نیست **مهتر الملک** - تاریخ این تلگراف هفتم مهر است.

اسدالله میرزا - این يك مسئله اساسی است استعفاها میکنم کوشش بفرمایند و آن این است اشخاصیکه در این مملکت خدمت میکنند برای ملت آزادی میگیرند اساس مملکت را بر يك بنیان صحیحی بگذارند و همانطور که سابق خدمت کرده اند باید بعد از این هم خدمت کنند و هیچوقت همچو کسی نباید از خود تجاوز بکند و مداخله در کار دیگری بکند بنده گمان میکنم که اگر بخواهند مملکت درست شود باید مراقبت نمایند که هر کس از حدود قانونی که برای او معین شده است تخلف نکند مسئله آقای مبشرا الملک که وزیر پست و تلگراف برای بعضی اختلاف که در حساب بود رئیس پست و تلگراف رشت را احضار کردند شنیدیم انجمن ایالتی کیلان چه کردند که نباید بیایند بطهران کار بجائی رسید که از اینجا چند نفر مجاهد و مأمور فرستادند بنده میدانم این چه ترتیبی است آیا انجمن ایالتی که این همه خدمت کرده است و چشم داشت و امیدواریم که بیش از پیش خدمت بکند از ایشان صحیح بوده است که مانع شوند که حکم یکی از اولیای امور اجرا نشود تا اینکه مجبور شود مأمور بفرستد آن شخص را برادر بیاورد بنده گمان میکنم که انجمن کیلان از حدود انجمن خود تجاوز کرده اگر مطلبی داشتند بانیکه ظلمی بکسی وارد شده بود تکلیف انجمن این

بود که تلگرافی بکنند که بفلان کس ظلمی وارد شده البته مجلس میتواند رفع ظلم کند و این مسئله اساسی را پیشنهاد میکنم که هر کس در هر مرتبه که هست اندازه خود و حد خودش را نگاهدارد و وظایفی که قانون برای او مقرر کرده است از آن حدود تجاوز ننماید وزیر است یا وکیل است هر چه هست حدود قانون مقرر خود را بداند و الا تداخل میشود و وقتی که تداخل شد در امورات اساسی امور مملکت مختل خواهد شد پس این مسئله اساسی را اول باید پذیرفت و بعد اگر بخواهیم داخل این شکایت شویم همبسطور مذاکرات زیاد میشود و بی جهت وقت مجلس تضییع خواهد شد مطلب ختم شده است آن شخص محترم اینجاست فقط اختلافات حسابی بوده است و مشغول مذاکره هستند که اصلاح نمایند و انجمن ایالتی هم مشغول کار خویش هست و این تلگراف هم دو روز است مخابره شده است دیگر گمان میکنم که حرفی نباشد و مطلب تمام شده ولی اگر تمام نشده همانطور که آقای حاجی میرزا رضا خان فرمودند ممکن است رجوع بفرمائید بیک کمیسیون که در این باب تحقیق بکنند و راپورت بدهند.

تقی زاده - بوجوب قانون انجمن ایالتی در تحت حکومت محلی و وزارت داخله هستند و اگر استعفا بدهند باید بوزیر داخله بدهند که وزیر داخله هم تشکیل انتخابات بکند مثل دوره سابق هم خوب است بکنیم انجمن ها خودشان را یک پارلمان کوچک حساب میکنند چون در برابر دشمن مثل سابق نداریم انشاء الله بدولت اعتماد داریم دیگر اینها را برک و شاخ دور خودمان فرار ندیم و دیگر اینها را نباید بحال خود واگذاریم اینها باید داخل ترتیب صحیح بشوند و قانونی بشوند و انجمن های قانونی باید بترتیب خودشان عمل کنند در روزنامه سه شنبه دوسه روز قبل دیدم انجمن رشت رئیس عدلیه و اعضاء عدلیه را عوض کرده است مشغول تصحیح لوایح است راپورت تلگرافی اش را بنده ام ولی بهتر میدانم اگر صلاح بداند مجلس یک تلگرافی بجهت انجمنها بشود که آنها از حدود خودشان تجاوز نکنند خودشان را تابع وزارت داخله بدانند

رئیس این مطلب بیش از این مذاکره ندارد و استعفای آنها راجع است بوزارت داخله و مسئله بمشرا ملک راجع بیک وزارتخانه مخصوص است فرضاً اگر در ثانی شکایت دیگر داشته باشد باید بوزارت عدلیه رجوع کند یا خود انجمن ها تقاضا کنند و این مسئله که آقای تقی زاده اظهار کردند که انجمن ها حدود خود را بشناسند خیلی لازم است برای اینکه هر روز در هیئت رئیسه نوشتجاتی مصادف میشود و خواهش های بی موقع میکنند یا شکایاتی که از ولایات میرسد نسبت بانجمنها و در آن صورت برای اینکه حدی برای آنها معین شود تصور میکنم که اگر از طرف مجلس چیزی نوشته شود عیبی ندارد

(راپورت کمیسیون عرایض قرائت شد)
آقای نجات - بنده دوروز است استعفا کرده ام از کمیسیون عرایض و بیجهت مرا غایب نوشته اند مخصوصاً پریروز مجبوراً رفتم و روی صندلی نشستم و بعضی نشستن استعفا دادم دیگر جزو ضابطین نباید باشم

رئیس استعفا را باید باینجا بدهند
شاهزاده اسدالله میرزا - در خصوص انجمن عرایض دو کلمه لازم میدانم عرض کنم معلوم میشود آنطوریکه انجمن باید مشغول کار باشد نیست بعضی از اعضاء چند روز غائب بودند بعضی هایکی دو روز غایب بودند در صورتیکه این کمیسیون کارش بیشتر از سایر کمیسیونهاست و متصل هم عرایض وارد میشود بنده عقیده ام این است که عده شان کم است اگر بشود یکی دو نفر از آقایان انتخاب بفرمائید و ضمیمه بفرمائید شاید بتوانند عرایض را بیرون بیاورند زودتر

رئیس - حالا هم آقای نجات استعفا دادند باید عرض ایشان انتخاب شود چند روز قبل هم همین مذاکره شد که شش نفر کم است

کاشف - در خصوص غائبین نوشته شده بود اینها اشخاصی نیستند که تمام جلسه ها را غایب باشند جناب آقا میرزا محمد و سایرین نهم ساعت یا یک ربع دیر آمدند و غایب نوشته شدند و در خصوص استعفای ایشان اگر بنام پذیرفته شود بنده هم استعفا میدهم و استعفا دارم بپذیرند این راپورتی که داده شده است آقایان میفرمایند کافی نیست آنچه انجمن عرایض توانسته همه روزه آمده است و کار کرده است و صورت بدارالانشاء داده شده است و آنها هم چاپ کرده اند و توزیع خواهد شد مطلب دیگر در باب غائب بودن اعضاء و استعفای آقای نجات در خصوص اینکه سه روز هم سر وقت حاضر بشوند و یکی هم انتخاب آقا شیخ علی که چون در کمیسیون یک منشی کم بوده است ایشان را بسمت منشی گری انتخاب نکرده اند

رئیس - دیگر در این باب حرف نمی زنیم استعفا را بشعبه خود داده اند تکلیف آنشعبه است که این استعفا را نپذیرد
افتخار الواعظین - عرض میکنم آقای اسدالله میرزا همچو گمان فرموده اند که ما حاضر شده ایم تفنن کرده ایم یا اینکه کار نکرده ایم تا دوسه نفر دیگر انتخاب بشود و ضمیمه بشود تا آنوقت بتقویت آندو سه نفر میتوانیم کار بکنیم این اشخاص که غایب نوشته شده است نه در تمام جلسات بوده است فقط یک ربع نیم ساعت از وقت کمیسیون دیر آمده اند والا درسه و نیم بظهر کمیسیون تشکیل میشود مشغول کار است تا نزدیک ظهر و راپورت خودش را بدارالانشاء داده است و دارالانشاء هم او را چاپ کرده با آقایان داده میشود تا معلوم بشود کمیسیون عرایض در این ۷ و ۸ روز چه قدر کار کرده است

رئیس مقصود شاهزاده اسدالله میرزا و دیگران این نبود که اعضاء کمیسیون کار نمیکنند و اینکه گفته شد دوسه نفر دیگر علاوه شود نظر بترتیب سابق بود که در مجلس سابق هم کمیسیون عرایض داشتیم و آنها غالباً منسحب میشدند بدو شعبه و هر دو شعبه کار میکرد و دیگر در این موضوع مذاکره کافی است

وزیر علوم و معارف - یک فقره لایحه قانونی و یکی دو فقره لایحه است راجع با اجازه باغیات دولتی اینها هر دو را اظهار میکنم چون از امور مالیه است باین مناسبت بنده بمجلس آورده ام (راپورت شعبه ششم راجع با اعتبارنامه

معاضد السلطنه و تصدیق سعت اعتبار نامه ایشان قرائت شد)
رئیس در این باب مخالفی که نیست پس باید رأی گرفت بطوریکه کمیسیون اعتبارنامه اعتبار نامه معاضد السلطنه را تصدیق کرد هر کس تصویب میکند قیام مینماید (تصویب شد)

(راپورت کمیسیون راجع بمنافشه بلدیة ومالیة قرائت شد) اساس مناقشه اول راجع به مان مسئله بودجه بود سابق براین بلدیة میخواست تصرف کند اظهار داشت که این از بلدیة است و باید تحت تصرف بلدیة باشد ولی بنده گمان میکنم آنچه راجع بمالیة است بلدیة حقی ندارد چنانچه نوشته اند راجع بمالیة است باید وزارت مالیه تصرف کند و اما این چیزهاییکه نوشته شده است لایحه علیحده لازم دارد در تصدیق کردن چیزی که در بودجه سابق معین بوده است راجع بد کاکین و اداره احتساییه که بلدیة میخواهد تصرف کند از طرف وزارت داخله سؤال میکنم آیا پیشنهاد شده است یاخیر و اگر یک همچو چیزی پیشنهاد شده است مقدمه قبل از وقت لازم است تصویب کنیم آن چیزی که بلدیة اقتضا میکند از وزارت داخله

رئیس گویا بلدیة خواسته است حسب - التکلیف بپاره عایدات شهری مداخله کند و این خصوص اولاً از وزارت مالیه و بعد از وزارت فواید عامه راجع بگروه یزخانه ها و بعد از وزارت پست و تلگراف راجع بیک طرز مالیاتی که از بارهای قبل گرفته میشد شکایت رسیده است و رفع مناقشه را خواسته اند

وکیل چهار - پس رفع این مناقشه تخصیص ببلدیة ومالیة ندارد

صدیق حضرت - در خصوص این مسئله کمیسیون قید کرده است که بمصرف روشنائی شهر میرسیده است چون در سنه قوی ثیل تصویب شده است و بمصرف روشنائی میرسیده است و چون امروز بلدیة متعددی این امر است بایستی موافق تصویب مجلس سابق بلدیة برسد

مقیم السلطنه - بنده این راپورت کمیسیون محترم را خیلی نامساعد می بینم یعنی از خارج تحقیق کردم اداره بلدیة قریب دو هزار تومان خرج کرده است و قریب چهار هزار تومان مقروض است و حالا بواسطه نداشتن عایدی و محل گویا تعطیل کرده اند و اگر مایل بوده باشند تصور میکنم که رعایت طرفین را باید کرد و حقوقی را که باید بلدیة برسد معلوم شود اولاً پیش از مباحثه میخوانم بدانم که بعوض حقوقی که سابق مجلس میخواست بدهد آنها چه حالی دارد از قبیل سوق الدواب قهوه خانه ها آنها چه شده آیا مجلس سابق تصویب کرد یا نکرد

صدیق حضرت - رسماً بهیچ وجه درین خصوص در مجلس سابق رأی داده نشده وای بلدیة من غیر رسم اداره میکرد این دوره هم در ابتدای امر آمد و خواست در تمام مالیات شهری مداخله نماید این بود که سبب مناقشه گردید بین بلدیة و مالیه این بود که بلدیة بواسطه قوه نظمیة مالیه را بیرون کرد این اسباب اختلال گردید و اما آنچه که مخارج بلدیة را کفایت نمیکند البته کمیسیون هم میداند این است که بلدیة تکلیف کرده است که برای بلدیة الساعه این مقدار کافی باشد و گمان

میکنم واقماً عجالاً ماهی دو هزار تومان تقریباً برای بلدیہ کافی باشد عجالاً چیزی که بلدیہ میگیرد یکی هفت هزار تومان است کفایت درشکه ها در سال و موافق تصویب کمیسیون تقریباً پنجاه هزار تومان است از بابت مخارج و گمان میکنم شهر طهران بیشتر از این لازم ندارد و از بابت مخارج احتساب شهر ماهی دو هزار تومان در سال ۲۴ هزار تومان می شود و بیش از این نمی شود عایدات دولتی را درین مصرف صرف کرده و امروز اگر بخوایم دو بیست هزار تومان یا صد هزار تومان بلدیہ بدهیم مثل اینست که یک آدم گرسنه کلاه پوست بخارا سر خود بگذارد این بود که باین ملاحظاتی کمیسیون تصویب نکرد که آن عایداتی که جمع دولت شده بود در بودجه آمده است بلدیہ واگذار شود .

میرزا مهر قلی خان - این قوانینی که
 نوشته می شود مقصود اینست که اجرا شود و قانون بلدیہ تا کنون بهیچوجه بلدیہ در جزئیات آن کوتاهی نکرده است و ما نمی توانیم امروز برخلاف اورای بدهیم درحالی که ملاحظه نفع و ضرر اورا بکنیم مسلم است بلدیہ با اندازه که دخل دارد بآن اندازه خرج دارد کم شد کم زیاد شد زیاد و امادر مجلس سابق مطابق قانون بلدیہ هر چه که راجع بلدیہ است باید صورت قانونی پیدا کند یعنی در مجلس طرح شود و رای گرفته بامضاء همایونی برسد باین واسطه است که نقاله را آوردند در مجلس و مدتی درین باب گفتگو بود و قریب یک ماه مذاکره می شد در اقسام چرخها و چیزها و گویا یک صورت هم از مجلس گرفته شد و بصره هم رسید در باب آلات نقاله و از مجلس بگذشت و صورت قانونی پیدا کرد و بلدیہ حالیه چیزی را که قانوناً می تواند اخذ کند فقط از بابت آلات نقاله است و اما از بابت سایر چیزها محقق است که مالیه مالیات آلت نقاله را می گرفته است صرف مملکت میکرده است از قبیل سوق الدواب و غیره نمی شود جزو بلدیہ نماییم برای اینکه قانونیت پیدا نکرده است باید مالیاتهای عوارض شهری وضع کنید و بتوسط وزیر داخله پیشنهاد مجلس نمایند و مجلس رای بدهد پس باینقاعده در این لایحه نوشته شده است که باید هر مالیاتی را که می خواهد وضع کند و بتوسط وزیر داخله بمجلس بیورد یا مالیاتی که هست قبول بکنند و این مالیات هست آیا از بابت روشنائی و احتساب لایحه قانونی لازم است و هیچ تغییری در بودجه نمی شود داد و لایحه قانونی هم در صورتی است که بخواهیم وضع مالیات جدید بکنیم همان طور که در بودجه قوی نیل در مجلس تصویب شد و این در بودجه باسم روشنائی و احتساب بوده است و بعد از آنکه مجلس قراری در کلیه کارها انشاء الله گذاشت این هم اصلاح خواهد شد و اینرا که کمیسیون تصویب کرده است برای این است که کافی السابق معمول باشد تا قرار کلی داده شود .

وزیر علوم - اعتقاد بنده این است این یک اشتباه اساسی است که باید مجلس شورای ملی آن اشتباه را رفع کند بلدی و ادارات بلدی که در این مملکت تاسیس می شود اینها تصور می کنند هر چه از شهر گرفته می شود باید صرف شهر شود

و چون در شهر طهران قدری عایدات دیوانی چه از مستغلات و چه غیر مستغلات عاید میشود گمان می کنند اینها باید صرف شهر شود در صورتی که این شکل نیست تاسیسات که در مملکت می شود بر دو قسم است یکی فایده اش عام است یکی خاص آن که فایده اش خاص محل است باید مخارجش را محل بدهند اما آنهایی که فایده اش عامه است باید تمام اهل مملکت بدهند یعنی اهالی شهرها هم بدهند پس شهرها باید دو قسم مالیات بدهند یک قسم جهت مخارج محلی و شهری و یک قسم برای مخارج عمومی حالا این شبهه را باید رفع کرد این منحصر باین شهر نیست در تمام ولایات این مملکت دست اندازی باصل مالیات دولت میکنند اینها حق ندارند باین مالیات دولت که اصلاً وفا بخارجش نمیکند دست بیاندازند و برای خودشان یک خرجی معین کنند بلکه برای مصارف بلدی باید یک اندازه وضع مالیات محلی بشود و گمان میکنم برعهده مجلس است که رفع این شبهه را از ملت بکند که هر روز باعث اینطور زحمات نشود .

وکیل الرعایا - آنچه می خواستم عرض کنم بهترش را فرمودند و لسی عرض بنده راجع به تیمچه کتاب فروشها است که آن فقط راجع بیک مخارج فوری است که فروخته و پولش صرف یک مخارج فوری میشود نه عاید ادارات نه بلدیہ .

فاتح الملک - بلی بنده هم تأیید میکنم فرمایش آقای صنیع الدوله را این عنوانات که بلدیہ میکند و هر روز دست اندازی بمصارف شهری می کند و عنوانش هم این است که بلدیہ مخارج دارد و اگر آن مخارج را نکنند اسباب تعطیل میشود در طهران هم همین مبلغ پول کفایت مخارج بلدیہ را نمیکند و لیکن میباید خود بلدیہ یک قانونی پیشنهاد مجلس بکند و از روی آن سایر شهرها رفتار بکنند و کار راه بیافتد که عایدات و مالیات جدید وضع کند که بمصارف بلدیہ یا نظمیہ آن شهر برسانند والا شاید شهرها راهی میشنویم که استعفا میدهند و باین دو هزار تومان مالیات آلات نقاله هم بلدیہ تهران آباد نخواهد شد از برای اینکه محلی ندارد تا یک مالیات مخصوص دریافت کند و باین مالیات هم امر بلدیہ اصلاح نخواهد شد .

صنیع الدوله - عرض میکنم اینطور که جناب فاتح الملک فرمودند که حکماً خود بلدیہ بنشینند فکر کنند شاید عقلمندان نرسد این برعهده وزارت خانه است که فکر این کار را کرده باشند و بنده در صورتیکه نمیتوانیم مستقیماً پیشنهادی کرده باشیم در ضمن آن لوابیعی که جهت وزارت علوم داده بودم در باب مالیاتهایی که وضع می شود پیشنهادی کرده بودم برای بلدیہ و واقماً باید تمام وزارتخانهها بفکر باشند خصوصاً وزارت داخله یا هر وزارتخانه که پیشنهاد میشود چه مالیات شهری چه مملکتی و باید طوری کرد که امور بلدیہ بخوبی بگذرد .

مؤتمن الملک - محض تذکار عرض میکنم که رعایت ترتیب مؤلف و مخالف آنطوریکه در نظامنامه ذکر شده است نمیشود .
اسدالله میرزا - چنانچه اظهار شد بلدیہ یک اشتباهی کرده است که مالیات شهری راجع است بلدیہ و اداره کردنش با بلدیہ است در صورتیکه از

این مسئله غفلت کرده اند هر جا اهل شهر چند قسم مالیات میدهند یک مالیات خصوصی میدهند و یک مالیات عمومی و اضافه بر او هم یک مالیات اضافی می گویند اورا برای مصارف شهر معین میکنند حالا اینجا فرض کرده اند آنچه مالیات که در خزانه دولت میرود باید صرف بلدیہ شود یک مسئله دیگری هم در نظر بنده است که باید عرض کنم اگر در بعضی شهرها میخواهید بلدیہ تنظیم و دائر کنید و آن مالیات راجع بهمان شهرتها باشد نمیشود حالا فرض کرده اند آنچه شهر میدهد باید بلدیہ برسد در کرمانشاه خرج بلدیہ یا نظمیہ را از روغن که از آنجا خارج میکنند و تمام مملکت ایران میبرند میگیرند و اینرا بنده گمان میکنم برخلاف ترتیب باشد آن مالیاتی که منحصر بشهر باشد بمصارف بلدیہ و نظمیہ آن شهر بدهند اما در باب بلدیہ حالیه بنده یک صورتی دارم آنچه میگویم از بابت کارهای دارد و خارج (۱۰۰) تومان دریافت میکند .

آلت نقاله که فرمودند آنجا نوشته شده است ۵۰۰ تومان میشود و قبل از این شکایت کرده بودند که کاری های قبل از دروازه شهر و دروازه دروازه دیگر خارج میشوند ۱۰۰ تومان میگیرند از بابت درشکه اربابی بطوریکه مجلس رای داده است ۳۰۰ تومان میشود از بابت سبزه میدان میگیرند ۱۴۰ تومان از میدان محمدیه حق الارض میگیرند دو بیست تومان از بابت گوشت میگیرند ۸۰۰ تومان از بابت حق فقط میگیرند دو بیست تومان میدانم کمیسیون محترم اینها را ملتفت شده اند این قلمهائی است که حالا بلدیہ دریافت میکند و از دکان میگیرند ۱۲۰ تومان این عوارض مستقیماً میرود بخزانه یا غفلت شده است حالا میرسیم سر بلدیہ آنچه بنده تحقیق کرده ام بلدیہ تنها گویا بودجه را که نوشته اند شصت هزار تومان بوده است نظمیہ یک مسئله علیحده است اگر چه نظمیہ جزو بلدیہ است در صورتیکه نظمیہ داخل اونشود گویا دو بیست تومان لازم باشد و گویا مباحثاتی که میکنم شامل نظمیہ نباشد بمقیده بنده این خیلی زیاد است باید نشست و در کمیسیون این مذاکرات را کرد بنده گمان میکنم که آنهایی بودجه برای خودشان نوشته اند شصت هزار تومان مجلس هم میگوید ۲۴۰۰۰ تومان آنوقت مجلس هم تصویب میکند که ۴۰۰۰۰ تومان بدهید بلدیہ هم بقدر ۲۴۰۰۰ تومان بودجه تصویب میکند و اما آنچه را که تصویب کرده اند در باب روشنائی خوب است همانطور که وزارت مالیه تصویب کرده است عمل نمایند .

صدیق حضرت - کمیسیون تمام این مجلس ها را مسبوق بود و سبب مناقشه بلدیہ و مالیه هم تصرف همین مجلس ها بود که بلدیہ تصرف کرده بود امروز چون کمیسیون ملاحظه مالیه مملکت را کرد نتوانست که بیشتر از این برای بلدیہ تصویب نماید و کمیسیون یک نظر دیگری داشت و او این است که باین وضع حالیه مادر شهر مادو اداره وصول مالیات تاسیس کرده وقتی در شهری یک اداره تاسیس میشود که مخارج میشود برای هیئت رئیسه آن اداره البته خوب است که تمام مالیات که در آن شهر وضع میشود بتوسط آن اداره بشود امروز هم اگر بخواهیم برای بلدیہ هزار تومان یا صد هزار تومان تصویب کنیم بلدیہ نباید حق اینرا داشته باشد که مالیه مملکت را تصرف کند .

دیوان تا امروز دیوانی داشته و عمل نمیکرده است در قانون بلدیة سه ماده است که راجع است بمالیات و بخوبی میسرساند که مالیات یعنی چه یکی در ماده (۶) است که وجوهی که اهل شهر برای مصارف بلدیة میدهند باید بحکم قانون باشد یعنی باید بمجلس بیاید و رأی داده شود در ماده (۷) میگوید مالیات و عوارض که برای بلدیة از اهل شهر بموجب قانون میگیرند باید از مجلس بگذرد و بصدقه همایونی برسد در ماده دوم میگوید آنچه اهالی شهر برای اداره کردن امروز هم اهالی شهر ما دیناری مالیات نمیدادند و هر مالیاتی که میدادند مالیات دیوانی بوده است پس امروزه بلدیة جز آنچه مجلس در آت نفاذ رأی داده است حق ندارد که مالیات دیگری را وصول کند آنطوریکه حضرت والا اسدالله میرزا میگویند و حواله میدهند بهمان شعبه هائیکه آنرا باید بگذرانند راهش خیلی سهل است آنقدری که بلدیة وصول میکند و در تصرف او است رد میکند بمالیة که همان محلها را اداره بکند و سه بماه فلان قدر بلدیة برساند مثلاً اگر بلدیة برای خود ماهی پنج هزار تومان خرج قرار داده باید ملاحظه عایدی خود را بکند و تا کنون این ملاحظه را نمیکند و باید محل هائی در مقابل آن پنج هزار تومان معین کند و پیشنهاده مجلس کند تا بتوان آن پنج هزار تومان را خرج کند و تمام مالیات وصول میشود و باید از همان مقدار از بودجه دولتی که مبلغی کسر دارد تقریباً یک کرور کمتر بودجه را هم بکند هزار تومان بآنها بدهد و این خیلی اسباب اشکال خواهد شد

رئیس - آنصورتی که از وزارت داخله خواسته شده بود محض استحضار آقایان فراتت میشود (صورت وزارت داخله فراتت شد)

تقی زاده - موافق همین که آقایان گفتند عرض میکنم اگر یکی مخالف است جواب بدهد ما نباید هیچ توجهی برای مخارج بلدیة داشته باشیم در صورتیکه مخارج فوری تر داریم والا باید مالیات مملکتی را بیاوریم صرف نظافت طهران بکنیم ما وقتیکه راپورت رامینوشتم بخیال ما برسد که متفق علیه است و حال آنکه مسئله خیلی روشن و بدیهی است که هیچ جای شک نیست و اگر بخیال و عقیده شخصی بنده بود میگفتم که امروز برای ما آنچه بلدیة میگیرد لازم نیست

مقیم السلطنه - بلی مسئله بلدیة چون راجع بطهران نیست و آن حکم که از مجلس صادر میشود راجع به تمام ولایات و نقاط ایران می شود بیک مقداری از همین وجوهی که میگوئیم بطور نا مشروع یاسی توانند بگیرند نگرفته اند از آنجمله : اراسان که بنده اطلاع دارم ۵ او ۱۶ هزار تومان از اهالی شهر گرفته اند و خرج کرده اند این است که هر حکمی صادر بشود نظر باینکه خیلی اهمیت دارد باید مداقه بشود بطوریکه مجلس مقدس مجبور نشود پس از چندی که مطلع شد بمعايب او فسخ حکم امروزی را صادر کند و برای آنکه نتیجه صحیحی در این کار گرفته شود بنده معتقد هستم همان ترتیبی که آقای مؤتمن الملک فرمودند مذاکرات بطور مخالف و مؤالف گفته شود و مطالب درست سنجیده شود که هر کس جواب صحیح دارد اظهار دارد و اظهاراتی که در این باب شد اغلب در نظر داشتم و حالا هم یک

دو مطلب را در نظر دارم و برای مثل عرض میکنم و چون مجال عرض بنده نشد فراموش کردم ولی آنچه که راجع باساس این پول است اظهاراتی که میشود که میسجند شهرهای ما را ان چندان در این موقع قابل توجه نیست برای اینکه در فرنگستان شهرهایشان خیابان بهتر است و هر قدر که باید خرج کنند کرده اند نسبت به مخارج شهرهای ما که تمام خراب است و این مصارفی که تازه ما میخواهیم بکنیم و برای مثل عرض میکنم از همان جائی که آقای صدیق حضرت فرمودند در واقع خیلی خیلی کم عایدی است و هر یک بصدقه و شصت کرور الان در پاریس دارند که نمیدانم بچه مصرف میرسد و شاید میدهند بسیار مصارف دولت طهران ما بپاریس یا مصارف عایدی ما امروز با وجوهی که سابقاً بلدیة طهران داده شده است در یک (۱۴۰۰) تومان برای احتساب میداده است اگر کسی در خارج باشد یا در فرنگستان باشد یا در سایر نقاط ایران تصور میکند که برابر این پول بلدیة طهران خیابانها را شسته و رفته میکند و بدست آدم میدهد فراموش میکند آقایان که این احتساب مخصوص رتک و اطراف ارتک است اینهم در موقعیکه اعلیحضرت شاهنشاهی عبور میفرموده است بهتر میکرده است این احتساب طهران بوده است و حالا ملت کردن بلدیة میکنند و میگویند مخارج بلدیة زیاد است و بکلی عفات میکنند این بکنند که مقصود از روشنائی همان ارتک و خیابان ناصری و غیره بوده است و سه هزار تومان یا چهار هزار تومان نمیشود شهر طهران را روشن نمود پس این وجوهی که داده میشود کافی نیست اما مخارج هم برای اینکار لازم است دل های کوچک بآنها یکی شبها این خیلی لازم است از مخارجی که دولت از برای یکدسته پلیس میدهد که سب کوچها را بپایند و حالا که وجوب اینکار معلوم شد باید اول سر بودجه دولت را معین کنیم بعدا که عوارض لازم است بر بلدیة بپردازیم و اینرا اساساً بنده منکر هستم برای اینکه ایران با این وضعی که حالا داریم قبل از اینکه عوارض و مالیاتی بر او بیفزائیم نیست و این خیلی سوء تاثیر دارد بنده عقیده دارم آنچه در شهرها وصول شده است بمحل شهری زده شود و اگر کسر بودجه از جائی پیدا میشود او را بتمددیل علمی و اسم اینکه مالیات جدید گرفته شود جبران کنیم و بیبینیم مقصود از مالیات گیرنده و دهنده همین است و اگر یک نفر را از شهرها بپرسند این پول که میدهی برای چه مصرفی میخواهند میگوید من مایل نیستم بمصارف شهر برسد و اما اینکه میگویند من مالیات را میدهم و راضی و مایل هستم در شهر خرج شود چون یاد داشت نکرده ام این است که مختلف عرایضم را عرض میکنم نظامنامه انجمن بلدی نوشته است که ما میگوئیم نوشته است وجوهی را که قانون تعیین میکند تمام آنها مالیات و عوارضات شهری بموجب قانون است منتها چیزی که بوده است قانون حالیه ما اقتضا میکند که تقدیم مجلس شود و دو شور سه شور شود و بصدقه همایون برسد

صدیق حضرت - این که میفرمایند مخارج شهری را خوب است معین نمائید بنده میتوانم اطمینان بدهم که بیشتر از آن اندازه که کمیسیون تصویب کرده است نخواهد بود بواسطه این دو میدانید نظمیة امروز مخارج آنرا تماماً دولت میدهد در صورتیکه در ماه متجاوز از ده هزار تومان مخارج دارد و می بینید که شهر بیش از پنج هزار تومان می دهند

پس ما علاوه بر آنچه از مردم می گیریم تمام را خرج شهر می کنیم برای اینکه آقایان بخوبی مطلع باشند لازم است بگویم که آنچه را که کمیسیون تصویب کرده ۲۷۲۶۰ تومان است و آنچه را بلدیة میگیرد ۲۷۲۲۰ تومان است آنها میگویند ما باید بگیریم والا اختلاف بیش از نصد تومان خواهد بود اختلاف کلی در اساس است که ما میگوئیم بلایه نباید این مقدار را وصول کند والا اختلاف از نصد تومان بیشتر است و آنچه را که در بودجه قوی نیل از بابت این مخارج تصویب شده است ۸۶۳ هزار تومان است (ذکاء الملک دوفقره تصویب وزارت داخله را فراتت کردند) فقره اول ۲۷۲۲ تومان (دوم ۱۸۹۴۰ تومان)

رئیس - پس آنچه کمیسیون تصویب کرده مالیات آلات نفاذ است ما هم در شبکه های کرایه را اضافه کردیم جمع این میشود ۱۸۸۶۳ تومان

وکیل التجار - بنده می خواهم اساساً عرض بکنم که در قانون بلدی برای ما مقرر شده و غیر از آنچه قانوناً معین شده بلدیة حق تصرف ندارد و این نکته را بنام ادارات بلدی هر جا باید فهمانید که نباید اول يك صورت مخارج مفصلی بنویسند بعد بگردند عقب مجلس مثلاً يك اداره بلدی شصت هزار تومان ماهی پنج هزار تومان بدون محل و دخل نباید از برای مخارج تعیین نماید بلدی باید امروز آنچیزی که تصویب و معین شده است او را خرج کند و ماخذ قرار بدهد مال امروز را خرج کند و بعد آنچیزی که پیدا کرد احتساب زیاد کند و اداره را توسعه بدهد و ماه بماه بمخارجش بیافزاید هر قدر پول داده می شود باید اهالی هفت هزار شش هزار ش خرج شده تومانی سه هزار یا دو ریال خرج اداره شود و بعد که محل پیدا شود برای شهر خرج نماید این اساس است که بنده خیلی لازم می دانم

کاشف - اینها دو قسم است یکی جزو مصارف دولتی است یکی جزو مصارف شهری يك قسم جزو مخارج بلدی است این را باید وزارت مالیه یا بلدیة خودشان بسنجند و تفریق کنند هر قدر متعلق بلدی است و چقدر راجع بمالیات دولتی است این نظامنامه انجمن بلدی که از نظر مجلس گذشت از آنوقت شروع شده است در اکثر جاها با اجرای آن بنده از طهران اطلاع ندارم ولی از سایر ولایات اطلاع دارم که مالیاتی را که شرح می داده اند گرفته اند و مصارفی زده اند که لازم بوده و بلدیة تصویب کرده است

وکیل الرعایا - بنده لازم می دانم توضیحاتی که دارم عرض کنم بلدیة در هر جا همان است که الان در طهران است اما ما هم يك مقدار مصارف شهری بود که بیش از این در هر جا که اسم بلدیة و قانون بلدیة نبود و باسم های دیگر باسم داروغه و احتساب و تفنگچی گری می گرفتند و برای شهر مخارج می کردند در هر جا به همین عنوان که کمیسیون در نظر گرفته اند و يك چیزی بمجلس پیشنهاده کرده اند بلدیة هست ما اول باید زمین را نگاه داریم آنوقت نقاشی بدیوارهایش کنیم و حالا منکر اینهم نیستم خیلی الان می خواهد شهر مامل مثل شهر پاریس شود این بچه خواهد شد بکلیه مردمان مافل آن بطور خواهد شد بطور اجتماع و مشورت دور یکدیگر بنشینند و ببینند

چه باید بکنند و بکنند بنده یک نفر ایرانی سراغ ندارم که او نفهمد از ده شاهی عایدی نمی شود خرجهای گزاف کرد بدبختانه هرچه اهل این مملکت پول دادند زیر پاشان را تمیز کنند خانه اش را خراب کردند خدایا تو میدانی من در این مقدس مکان دروغ نمی گویم اهل این مملکت هرچه بر رؤسای خودشان دادند آنها را اسباب قرار دادند برای اذیت آنها همه ما میخواهیم اول یک بنای بزرگی بنا کنیم و نمی دانیم چکار کنیم عجالتا برای مقداری از اعضای بلدییه وجه لازم است و آنرا باید بلدییه قانون بگذارد و بتوسط وزارت داخله بمجلس پیشنهاد کند و مجلس بعد از شور و اول وثانی در آن رأی داده سمت قانونیت پیدا کند مردم هم راضی هستند زائد بر او را بدهند برای اینکه شهرستان تمیز باشد برای چه طهرانی که الان پایتخت شما است مگر مکه است که من دخله فمن کان آمنا که هر کس وارد میشد از همه چیز باید معاف باشد .

منتصر السلطان - بنده میخواستم عرض کنم که فرمایش آقای متین السلطنه متین است و صحیح باید یک فرومی بر مالیات امروزی بست و آن مالیاتی که از شهرها و قرا و قصبه ها میگیریم آنها باید خرج قشونی بشود و اگر نبود در بندر عباس که چندی قبل مغشوش بود تا مین حاصل نمیشد رعیت بیچاره زحمت میکشد که ما چند نفر شهری میخواهیم در خیابان قشنگ راه برویم و یو طین های ما روش کرد نگیرد خیلی افسوس میخورم که ما هیچ نگاه نمیکنیم بر عایای بلوچستان و فلان شهر دور دست که چقدر این بیچاره ها عرق میریزند و این مالیات می دهند برای حفظ بیضه اسلام ما اگر بخوایم مثل سایر ممالک حقیقه وطن پرست باشیم بهتر اینست برای تمام این خانه های ما مالیات بسته شود تمام این دکان مالیات بسته شود و تمام بار که مالیات بهش بسته شود و همچنین باغها و میل ها و غیره که داریم مالیات بسته شود فلان اطاق می بینم پنج قسم میل دارد میل اروپائی عثمانی ایرانی انگلیسی و ینک دنیائی و ژاپونی و غیره دارد اگر میخواهد بگوید من از فلان رعیت بست تر نیستم بهمان اندازه مالیات می دهم میگویم رعیت بیچاره نمی تواند زحمت بکشد مالیات بدهد که بلدییه و نظایه حفظ ایشانرا بکند خیر باید دقت زیادتر بشود و از تمام چیزها مالیات گرفته بشود (همه گفتند صحیح است)

رئیس - مذاکرات در این خصوص بقدر کفایت بعمل آمد خوب است ختم شود و رأی گرفته شود .

شیخ ابراهیم زنجانی - موضوع مذاکره در این بود که مناقشه شده است بین وزارت مالیه و بلدییه و از کمیسیون رایورتی دادند و تصدیق آنرا خواستند الان مدتی است که وقت مجلس را تضییع کرده ایم و هی بلند می شویم و وعظ می کنیم خوب است الان موضوع آنرا معین کنیم و در آن موضوع رأی بگیریم یا رد کنیم چرا بی جهت وقت مجلس را تضییع می کنیم .

رئیس - این موضوع را کمیسیون تصویب کرده است و رایورتی داده است حالا می خواهیم به بیستم که مجلس تصویب می کند یا خیر .

حاجی شیخعلی - این رایورتی که از کمیسیون آمده است فقط راجع است بلدییه طهران یا هر بلدییه آن چیز را که مجلس رأی می دهد باید کلیت داشته باشد خوب است این مطلب توضیح شود تا تمام انجمن ها تکلیف خود را بدانند .

رئیس - مذاکره در این است که برای بلدییه بارها محله از قدیم الایام و بعضی از آنها را مجلس سابق تصویب کرده است و از این مذاکره از برای کلیه بلدییه ها است ولی الان اینجا یک چیز حاضر است که آن بلدییه طهران است عجالتا در ترتیب محل های آن مذاکره و اخذ رأی می شود تا برسد بلدییه سایر جا ها (معزز الملک تصویب کمیسیون را قرائت کرد)

رئیس - مقصود این است که این قسمت آخری راجع برای است که خوانده شد که کمیسیون تصویب می کند که این بیست و چهار هزار و چهار صد و کسری را بلدییه طهران باید داد .

صدیق حضرت - در اینجا فقط درشکه کرایه اسم برده شده است درشکه اربابی هم جزو است یا خیر احتمال می رود که جزو باشد آنکه مجلس گذشته تصویب کرده درشکه های کرایه است

رئیس - چون اینجا بطور عموم نوشته شده از بلدییه هم نوشته اند که اربابی را هم علاوه کنیم هم درشکه اربابی است هم کرایه .

صدیق حضرت - بلی آنچه آنجا نوشته اند علاوه بر آن هفت هزار و پانصد تومان خواهد شد

متین السلطنه - اینکه در رایورتی نوشته شده و کسر بودجه یک کرور است بنده اینجا مدعی هستم هیچ همچو چیزی نمی شود و این صغرا و کبرا که نوشته است غلط است .

رئیس - فرض کنید یک کرور است یا چهار صد هزار تومان است .

میرزا مرتضی قلیخان - این رأی رأی کلی است نه مخصوص برای اینکه کمیسیون فقط توضیح قانون را کرد و رایورتی داده است میگوید آنچه بایستی بلدییه بگیرد باید بموجب قانون باشد که بتصویب مجلس وضعه همایونی رسیده باشد پس این باید در همه جا همین طور بشود پس باید بطور کلی رأی داد اما در باب آنچه مجلس سابق رأی داده است یک رأی گرفتن لازم نیست بجهت اینکه رأی داده شده است و گذشته است مجلس در خصوص این رایورتی که از کمیسیون آمده باید رأی بدهد که صحیح است یا خیر

رئیس - رأی میگیریم که این رایورتی که توضیح قانونی کرده است صحیح است یا خیر .

وکیل التجار - فقط موضوع چون خیلی مهم است باید معلوم شود اینجا نوشته است از قبیل احتساب و روشنائی و غیره و این معلوم نیست که چیست .

صدیق حضرت - آنچه کمیسیون تصویب کرده و پیشنهاد نموده است ۲۶۳۶۳ تومان است و آنچه بلدییه صورت داده بیست و هفت هزار و دویست و بیست تومان و آنچه را که کمیسیون تصویب کرده

بیشتر از آن چیزی است که بلدییه خودش از قرار معلوما عمل می کند .

رئیس - پس رأی میگیریم آنچه کمیسیون مالیه تصویب کرده است خرج نماید و اگر در ثانی این مقدار برای بلدییه کفایت نکرد عوارض دیگری ایجاد خواهد شد ولی بتصویب مجلس .

مؤتمن الملک - مقصود این است که نوشته شود که این مقدار را بلدییه از وزارت مالیه بگیرد نه اینکه خودش آدم بگذارد و از محل بگیرد پول وارد صندوق مالیه بشود و از آنجا به بلدییه تسلیم کند

اسدالله میرزا - فرض بفرمایید در کرمان یک عوارض محلی میگذازند باید آن عوارض بیاید بتهران مخارج مملکتی یا مخارج محلی فرق دارد آنچه یک بجهت مخارج محلی گرفته میشود هیچوقت از مالیه نمی آید .

مؤتمن الملک - عرض نکردم بر و در بخانه مالیه عرض کردم وارد صندوق مالیه شود در کرمان هم وزارت مالیه یک صندوقی برای مالیات خواهد داشت عوارضی وارد آن میشود و از آن به بلدییه میرسد

صدیق حضرت - خوب است صورت رأی اینطور نوشته شود که هیجده هزار و هشتصد و شصت و سه تومان هر چه هست آنچه از درشکه های اربابی و کرایه عمل میشود پس از وضع مخارج عاید بلدییه شود .

رئیس - اینجا بعضی از نمایندگان تقاضای رأی علنی کرده اند چون اوراق هم حاضر شد حالا رأی بقیاس و قعود گرفته میشود .

متین السلطنه - اینجا مکرر صحبت شد که مدتی که برای اجرای نظامنامه معین شده که بعد از آن کاملا مجرا شود یک هفته بود و بنفاد بعد از آن تمام جزئیات نظامنامه مراعات شود و این مطلب هم خالی از حقیقت نیست ممکن است یک مطلبی که به نسبت تغییر مهم باشد امروز مذاکره شود و رأی گرفتن در این مسئله بماند برای جلسه آتی که در این مدت باز تحقیقات خارجه بشود و آنوقت رأی گرفته شود و اگر اینطور شود البته سنجیده تر خواهد بود

رئیس - رأی میگیریم در اینجا همه موافق تقاضای آقای متین السلطنه این رأی بجلسه آتی بماند یا اینکه در همین جلسه اخذ رأی بشود هر کس تصویب میکند بماند بجلسه آتی قیام نماید (تصویب شد)

رئیس - رأی میگیریم در اینکه به بلدییه طهران موافق تصویب کمیسیون این اندازه ها داده شود هر کس تصویب میکند قیام نماید (تصویب شد)

وحید الملک - عرضی دارم و آن اینست که آقای مؤتمن الملک اظهاری کردند در باب رعایت نظام داخلی و رعایت مخالف و موافق در نطق استعدا دارم نطقها بطریق مخالف و موافق شود

رئیس - رعایت میشود (رایورتی کمیسیون اعتبارنامه ها راجع بنمایندگان کاشان قرائت شد)

رئیس - این رایورتی راجع بنمایندگان کاشان است و دو مرتبه قرائت شده و مذاکرات زیاد بعمل آمده برای اینکه مختصر مذاکراتی بشود

وتکلیف معلوم شود قرائت شد و یک نفر از این دو نفر بموجب این ورقه استعفا داده است و یاره ملاحظات بوده که راجع بآن یک نفر نبوده است باینجه مذاکرات کمتر خواهد شد (هر بضعه استعفا بامضای احمدعلی فخرالممالک قرائت شد)

حسنعلی خان در این مسئله در دو جلسه آنچه مذاکراتی که میبایستی بشود شده و قبل از اینکه بدانم غفاری استعفا کرده است و قرائت نامه ایشان قرائت شود میخواستم عرض کنم که تا ایشان تفکیک شوند و در باره هر کدام از ایشان جداگانه رأی بدهند یاره از ایرادات بود که راجع بشیبانی نبوده مثل نفوذ حکومتی و مسئله سن که همان اختصاص بغفاری داشته است پس بهتر این است که در این موضوع مجلس تفکیک بین این دو نفر بکند و در باره هر یک جداگانه رأی بدهد

سلیمان میرزا - این استعفا مانع تحقیق نخواهد بود زیرا که در نظامنامه داخلی قید شده است که اگر نماینده در اتنای تحقیق انتخاب او استعفا بدهد مانع تحقیق انتخاب او نخواهد بود.

متین السلطنه - من این را استعفا نمیدانم برای اینکه در ابتدایش کردن ما گذاشته است که انتخاب من صحیح است و مثل این است که اگر برای شما که دچار محظوراتی میشود دلم نمیسوخت استعفا نمیدادم و تأیید میکنم فرمایش آقای حسنعلی خان را که باید تفکیک نمود برای اینکه اغلب از ایرادات درباره غفاری است و راجع بآقای شیبانی نیست بهتر این است که اعم از اینکه استعفای قبول کنیم یا نکنیم در باره هر یک جداگانه رأی بدهیم.

میرزا اسمعیل نوبری - فرمایش حضرت والا سلیمان میرزا که باید تفکیک شود صحیح است باید مجلس هم همین کار را بکند بجهت این بعضی از ملاحظات هست که درباره هر دو نیست و فرمایش آقای متین السلطنه که فرمودند استعفا نیست استعفا صحیح است ولی مقدمات بدی نوشته است.

فهییم الملک - کمیسیون خودش تفکیک کرده است زیرا که در نه ماده ایرادات و نظریات خودشان را گفته اند و یکی یکی مذاکره میشود هر کدام را مجلس صحیح میدانند قبول میکنند والا رد میکنند و معلوم است که بعضی از ایرادات راجع به هر دو است و بعضی بیک نفر راجع میشود و در ضمن تصویب معلوم خواهد شد که کدام را مجلس تصویب کرده است و هر کدام که رد شد تجدید انتخاب میشود و این استعفائی هم که حالا کرده اند اگر وکالت ایشان رد شد که هیچ والا استعفاء صحیح است و عوض راجع به مجلس انتخاب می نماید.

آقای سید جلیل - این استعفاء را استعفا نمیتوان گفت استعفا به از قبول است و این درحالی که تصدیق بنمایندگی او نشده است استعفا داده است هم در خصوص تفکیک این موادی که در آنجا نوشته است یک ماده از آن راجع است به مسئله سن که بیک نفر اختصاص دارد در باقی ایرادات شریکند و در این موضوع دو مرتبه مذاکره شده و تمام آقایان و کلا از خارج و داخل تحقیقات کرده اند که امروز اخذ رأی شده مطلب ختم شود **ابوالقاسم میرزا** - می خواستم عرض کنم آن موادی که کمیسیون در راپورت نوشته است کلیه در وضع انتخاب است که راجع به هر دو است فقط یک

ماده در خصوص سن است که راجع بغفاری است اگر چنانچه مجلس آن مواد را پذیرفته است هیچ والا آن موادی را یک مطرح کرده مذاکره میکنیم و رأی می گیریم .

اسدالله میرزا - اول اظهار شد که در این موضوع امروز فقط رأی گرفته میشود بعد داخل مذاکرات شویم بعضی از آقایان می فرمایند تمام موادی که نوشته شده است در صورتی که کفتم آن ایراداتی که در باب نفوذ حکومتی که مشعر بود پسر نایب السکومه بود و نافذ بود و همچنین در باب پسر اینها راجع بآقای غفاری بوده که پدراشان حکومت داشته است در هر حال بعقیده بنده اینست که مذاکرات آنچه باید بشود شده باید از اکثریت رأی گرفته مطلب ختم شود .

وحید الملک - بنده تأیید می کنم فرمایش آقای متین السلطنه را و ابداً این استعفاء را نمی پذیرم زیرا که در استعفا نامه حقانیت انتخاب خودش را شخصاً مسلم می دهد و می نویسد که معاندین اینکار را کرده اند معاندین کجا خارج یا داخل این راپورتی است که از کمیسیون آمده است و در آخر عقیده خود را اظهار کرده خوب است آن عقیده هم خوانده شود اگر در عقیده کمیسیون تشکیلی یا اسم اختصاصی به هر یک از این آقایان برده شده است بفرمائید اگر آقایان خیال میکنند که عقیده کمیسیون راجع است بکلیه انتخابات کاشان و عدم قانونیت انجمن ولایتی آنجا خوب است بیک رأی بر عقیده کمیسیون اظهار شود در راپورت کمیسیون نه اسم از تفکیک است نه راجع است بیک از آنها این راجع است بکلیه انتخابات کاشان .

حسینعلی خان - بنده عرض میکنم این راپورت دارای مواد مختلفه است بعضی از آن مواد راجع بشخص شیبانی است و بعضی راجع بغفاری است و بعضی هم ظاهراً راجع به دوست در این صورت نمیشود کلیه مطرح کرده باید تفکیک شود یا آنکه ماده بماده مطرح شود چاره جز این ندارد

ناصر الاسلام - بنده عرض میکنم اولاً بهمان اداه که ذکر شد چه آقای حسینعلی خان فرمودند چه دیگران باید هم بین آقای غفاری و شیبانی تفکیک شود و هم بین مواد یاره ملاحظات خارجی و ادوات کمیسیون را باین دقتهای زیاد و این کنجکاوها و باین اندازه دقت در اعتبار نامه دیگران شده است و حالا که یکی از آنها استعفا کرده بنده عقیده ام اینست که استعفای او را بپذیرند و در خصوص آقای شیبانی مذاکره نموده رأی بگیرند

معرزالملک - بنده میخواستم عرض کنم در این راپورت بعضی شرایط است که مبطل انتخابات اصلاً نیست و در این راپورت ذکر شده است و کمیسیون هم مکلف باین نبوده است که در آن خصوص تحقیقات نماید مثلاً اینکه فلان انجمن ولایتی قانونی تشکیل شده است یا خیر جزء تکلیف کمیسیون نبوده است و بعضی شرایط است که مبطل است اینکه انجمن ولایتی قانونی نبوده ابطال انتخابات را نمی نماید باری در آن شرایط که مبطل و مبطل انتخابات است این دو نفر شرکت ندارند مثلاً در ماده راجع به ملت سن و - باینکه غفاری پسر

حاکم بوده و نفوذ حکومتی داشته اینها راجع بآقای غفاری است و راجع بشیبانی نیست پس باید تفکیک شود در این مواد سه شرط است که راجع بغفاری است، دو شرط که عرض کردم واضح است و یک شرط که عمده است مخفی است و تمام ماها میدانیم و نمیخواهیم بگوئیم و بنده عرض میکنم حالا که استعفا داده است و ما را راحت کرده است پس در حق آقای شیبانی مذاکره مینمائیم و رأی میگیریم

فهییم الملک - اینکه آقای معزالملک فرمودند کمیسیون مکلف بتحقیق حال انجمن نبوده است و قانونی نبودن انجمن ضرری بناتخاب ایشان نمیرساند این مطلب صحیح نیست و بنده بکلی رد میکنم عرض میکنم چون انجمن نظار انتخاب شده است از اعضای انجمن ولایتی که او بی قانونی بوده است و معلوم است صحت انجمن نظار موجب صحت انتخاب و بطلان انجمن نظار باعث بطلان انتخابات بالبداهه خواهد شد بجهت اینکه وقتی در خود انجمن نظار اشکالات وارد شود اطمنانی بامعمال آنها و صحت انتخابات نخواهد بود باوجود شکایت اما اینکه فرمودند تفکیک شود تا بیک اندازه صحیح است ولی در بعضی از مواد هم شریک می باشند اما در خصوص این جزء از فرمایش ایشان که مجلس استعفای او را بپذیرد این بسکلی غلط است برای اینکه الان مشکوک است نمایندگی ایشان پس از خواندن ماده بماده و دقت در آنها آنوقت رأی در باره ایشان گرفته می شود مجلس یا قبول می کند یا رد میکند اما پس از آنکه استعفای ایشان را قبول کردیم ثابت میکند صحت انتخاب ایشان را و این نمی شود پس باید در حق ایشان هم اول از مجلس رأی گرفته شود در صورتی که ایشان بپذیرفته شدند آنوقت مجلس مختار است در رد و قبول استعفای ایشان

تقی زاده - اینکه معزالملک اظهار کردند یک جهت مخفی داشته است اولاً این را رد می کنم و هیچ علت مخفی نداشته است و اینکه استعفای او را بپذیریم اسمش را بگوئید چه بگذاریم استعفای که را بپذیریم استعفای کسی را که معلوم نیست و کبیل است یا خیر بملاوه یک مطلب عمده در این ملحوظ است و آن اینست که اگر استعفا را قبول کنیم ثابت میکند وکالت را آنوقت عوض او را که بخواهیم انتخاب کنیم حق مجلس می شود انتخا بش اما در صورتیکه مجلس بپذیرفت وکالت او را حق خود کاشان است عوض او را انتخاب کند یعنی و کبیل خودش را انتخاب نماید و در آخر عرض خودم می گویم در باره اشخاص هم باید رأی مخفی گرفته شود .

ابوالقاسم میرزا - ملاحظه می شود از اجازه هائی که داده میشود حضرت عالی ملاحظات شخصی می فرمائید برای اینکه بنده وقتی اجازه خواستم آنجا آقای معزالملک نوشتند اسم بنده را و بعد از بنده چند نفر اجازه خواستند حضرت عالی بآنها اجازه دادید و بنده اجازه ندادید **رئیس** - اسم شما اینجا نوشته است و ده نفر قبل از شما اجازه خواسته اند اینجا نوشته شده است من تمام آن ده نفر را کنار بگذارم شما

اجازه بدهم شما ابدأ حق این اظهار را نداشتهید من بجهت وجه ملاحظه میکنم.

ابوالقاسم میرزا - عرض میکنم

رئیس - ابدأ حق ندارید و بتوسط زنگ مجلس را ساکت نمودند.

ابوالقاسم میرزا - بموجب نظامنامه باید رعایت موافق و مخالف شود و بنده مخالف بودم و شما بچند نفر موافق بیایی اجازه دادید.

رئیس - اولاً بطور بدنامی که شما مخالف یا موافق بودید ثانیاً اینکه بیایی هم اجازه داده شود نمیشود چند نفر را گذاشت و شما اجازه داد

آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - عرض

ابوالقاسم میرزا اینستکه باید بمن بموجب نظامنامه اجازه بدهید که از مخالف رای خودم دفاع بکنم و همینطور استکه او می گوید.

رئیس - اینطور نیست قبل از او اجازه خواسته بودند حالا چون در این راپورت پیاره مواد هست که فقط راجع آقای غفاری است از قبیل قلت سن و نایب الحکومتی و غیره که شامل آقای شیبانی نمی شود باین جهت باید تفکیک نمائیم و اول در حق آقای غفاری رای می گیریم هر کس نمایندگی میکند مهر سیاه بیاورد و هر کس تصویب میکند سفید خواهد انداخت (رای گرفته شد)

آقای معاضد الملک نتیجه را باینطور اعلام نمودند.

عده حاضر ۴۰ نفر مهره سفید ۹ سیاه ۴۰ امتناع ۰

رئیس - موافق این رای نمایندگی آقای غفاری رد شد.

وحید الملک پس باید عوض ایشانرا حوزه کاشان انتخاب نماید

رئیس - در خصوص نمایندگی آقای شیبانی رای می گیریم هر کس موافق راپورت کمیسیون نمایندگی ایشان را رد میکند سیاه و هر کس قبول میکند سفید خواهد انداخت

(رای گرفته شد معاضد الملک نتیجه را باینطور اعلام کرد)

عده حاضر [۵۷] سفید [۳۲] سیاه [۲۰] امتناع [۵]

رئیس - بموجب این رای آقای شیبانی بصوت مجلس قبول شدند

وزیر عدلیه - لایحه ایست راجعه بقوانین نکول و قبول بروات تجارنی قبلاً لازم است بعضی توضیحات بدهیم بعضی مسائل است که در حکم عدلیه محتاج الیه امروزه است بطوریکه ما نمیتوانیم منتظر گذشتن کلیه قوانین عدلیه در مجلس شورای ملی بشویم باینجهت بنده لازم دانستم که آنها را بیندازیم با اجازه مجلس تا هم يك درجه تکلیف مردم همین شود وهم تکلیف محاکم معلوم و همین شواهد آن جمله همین قانون نکول و قبول بروات تجارنیست که لازم میدانم هر چه زودتر از مجلس بگذرد و اگر اجازه میفرمائید این مقدمه که خیلی مختصر است قرائت شود مقدمه که در ظهر آن لایحه از لسان وزیر عدلیه نوشته شده بود مبنی بر دلیل مختصری بر

ازوم آن قانون قرائت نمودند بعد خود لایحه قانون را ذکاه الملک قرائت کردند

رئیس - مجلس تصویب میکند که بکمیسیون م تکررات برود

وزیر عدلیه - بنده فوریت این قانون را تقاضا میکنم

رئیس - حالا لازم است بکمیسیون عدلیه یا بکمیسیون م تکررات کدام رجوع شود (گفتند به کمیسیون قوانین عدلیه رجوع شود)

رئیس - جناب وزیر عدلیه تقاضای فوریت آنرا بمنمایند مجلس حرفی دارد یا خیر؟

آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - فوریت را باصطلاح نظامنامه

رئیس - بلی

افتخار الواعظین - وزیر مالیه لایحه آورده بودند و فوریت را تقاضا کردند چون معنی فوریت را نمیدانستند حالا لازم است معلوم شود که ایشان هم فوریت در نظامنامه موادشان است یا خیر؟

رئیس - بلی فوریت باصطلاحی که در نظام نامه داخلی قرار شده است اینستکه پس از مراجعت از کمیسیون بیش از يك شور در آن نمیشود

وزیر عدلیه - خیر مجلس هر قدر میخواهد در این شور نماید عرض بنده از فوریت این که بر سایر قوانین که بمجلس پیشنهاد شده است مقدم دارند مثلا مقدم بر قانون ثبت اسناد نمایند

رئیس - بکریع بنفس است (مجلس متفرق شد پس از بیست دقیقه منعقد گردید)

(ذکاه الملک راپورت کمیسیون م تکررات را راجع بطرح آقای تقی زاده در خصوص انتخابات مجلس قرائت کردند)

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

ارباب کیخسرو - اینکه گفتند کسر نباید بنویسند و در قانون متوفیات نوشته شده است کسر در اصل است نه کسر در تقسیم .

وکیل التجار - بنده باز در پیش نهاد خودم عرض دارم که در حق اینها لازم است توضیحات بدهند که حال فقر و غنای آنها چیست و آنها که مستخدم هستند وضعشان چیست تا از روی بصیرت رای می توان بدهم .

لسان الحکما - بنده عرض می کنم اینستکه در حق آندو نفر که مستخدم هستند چیزی بر قرار نشده است اسباب دل سردی مستخدمین دولت خواهد شد بنده عقیده ام این است که همان قسمت را بآن ها بدهند و جزو مواجب آنها محسوب نمایند .

فهییم الملک - امروز نظر کمیسیون و مجلس باید در این مسئله همیشه معطوف باشد که آن ترتیب غلط سابق که حقوق داده می شد منسوخ نمایند و امروز که در حق آندو نفر چیزی منظور نکرده است کمیسیون بمناسبت این است که آنها مشغول کارند و حقوقی هم دارند لکن آن يك پسر بمدرسه میرود و هنوز قابل اشتغال بيك خدمت و نوکری نیست و در حق عیال او و آن پسر هم مقرر شد ملاحظه اینستکه هر قسم بوده یا بحق یا بیاطل ترتیب نوکری سابق آنطور بوده پدر آنها خدمت کرده است بدانند که دولت و ملت حقوق خدمت آنها را منظور دارند .

ارباب کیخسرو - بموجب قانون متوفیات باید نصف حقوق را تا یانزده سال در حق ورثه برقرار کرد .

فهییم الملک - این شرط در صورتی است که حقوق کمتر از یانصد تومان باشد .

سلیمان میرزا - بنده عقیده ام این است که حقوق را باید بمستخدمین دولت داد و در آنجا آنها که مشغول خدمت هستند بآنها داده نشده است باید بآنها داده شود و ارباب حق خدمت آنها یعنی حقوق اداری آنها محسوب شود .

وکیل الرعایا - بنده عقیده ام اینست که قانون متوفیات که نوشته شده است مدام که مجلس او را نسخ نکرده است باید مجرا باشد بهمان ترتیب که ذکر شد اگر کسی مشغول خدمت دولتی است حقوقی که باوداده میشود از باب است اداری او محسوب می شود لکن در حق آنها هم که مشغول خدمت هستند و بموجب آن قانون هر چه دلالت دارد يك چیزی می دهیم آن حق السکوت را بنده میگویم باید داد باین ترتیب صحیح در اینباب داده شود

افتخار الواعظین - بنده عرض میکنم برای اینکه بمستخدمین دولت يك امیدواری بدهیم که دو گروه مستخدمین دولت با امیدواری مشغول خدمت باشد بنده رای کمیسیون را تصویب میکنم .

اسدالله میرزا - این يك مسئله قانونی است و اینجا يك اشکال قانونی پیدا خواهد شد اینکه يك شخص مثلا مستخدم دولت است و صد تومان مثلا مواجب دارد بعد دو پسر دارد یکی مستخدم است و یکی بیگار شما از این صد تومان می گوئید باینکه بیگار است يك چیزی داده شود اما باینکه مشغول خدمت است اگر هم داده می شود جزو حقوق اداری

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

وکیل الرعایا در راپورت دیده می شود تا دینارات هم نوشته میشود خوبست اینرا بعد از این ترک کنند و تمام بنویسند

محمد هاشم میرزا - در قانون متوفیات گویا نوشته شده است از یانصد تومان بالایا را نباید داد حالا باید دانست که این دائمی است یا موقتی است

لسان الحکما - لازم است کمیسیون بین طرح آقای تقی زاده را هم عودت بدهد بعد اصلاحاتی که کرده است بنویسد حالا هم اول همان طرح را قرائت نمایند (عین عبارت طرح آقای تقی زاده را قرائت کردند در خصوص عبارت کمیسیون مذاکرات زیاد بعمل آمده پاره اشکالات گردیدند از آنکه بواسطه توضیحات رفع پاره اعتراضات شد رئیس اظهار کرد اول بمبارتیکه کمیسیون نوشته است رای میگیریم هر کس این عبارت را تصویب می کند پیام نماید)

رئیس - با ۳۸ نفر رای دهندگان از جمله ۵۸ نفر اکثریت حاصل است (راپورت کمیسیون بودجه راجع بحقوق مرحوم میرزا محمد علیخان لشکر نویس قرائت شد مشر بر اینکه در حق شهبازخان و غیبات الدوله که مشغول کارند کمیسیون بودجه چیزی تصویب نمی کند داده شود لکن در حق سید حضرت که بیگار است و عیال و دختر او تصویب میکند)

او محسوب شود یعنی در واقع باو داده نمی شود همان فردی است که از حقوق اداری خودش میگیرد فرض می کنیم این دو نفر هم فوت شدند آنوقت ورثه آن پسر که بیگوار است بازنصف حقوق پدری خودش را میبرد و ورثه آنکه سالها بدوات خدمت کرده است بکلی بی بهره است این ترتیب بکلی غلط است باید یک فکر صحیحی کرد بلکه این ترتیب از دو جهت ضرر دارد هم اینکه مشغول کار است حال سرد میشود هم آنکه بیگوار است اگر کفایت او را نکند آنچه باو برسد دیگر عقب کار نخواهد رفت.

آقای سید جلیل - اولاً آنچه در قانون متوفیات است و آقایان گاهی بآن اشاره میکنند آن در کمتر از پانصد تومان است علاوه بر پانصد تومان با اجازه مجلس است اما اینکه گفته میشود گاهی مناسبت فقیر و غنی را ملحوظ دارند خوب است آن ملاحظه را هم بنمایند که از چه اشخاص این پولها گرفته میشود آنوقت رای بدهند

فهییم الملک - اولاً در حق آنها که وجهی برقرار شده است چنانچه عرض کردم بواسطه این بود که هنوز قابلیت دخول در نوکری را ندارند و بملاحظه سابقه خدمات آنها همین قدر شما یک چیزی بآنها میدید که صرف معاش جزئی نمایند تا وقتیکه برسد برسد و داخل خدمت شوند البته آنوقت هم همین قسم در باره برادرهای دیگرش میگویند از حق آنها محسوب میشود همین قسم آنچه بآنها داده میشود از حقوق آنها محسوب میشود

وکیل التجار - باز تکرار میکنم عرض خود را که اینگونه از مطالب باید توضیحاتی کافی به مجلس بیاید تا نمایندگان بتوانند رای خود را درست اظهار نمایند چون میدانم این اشخاص که دارای حقوق دولتی می باشند اغلب در زمان حیات خودشان از برای پسرهای خودشان هم یک مستمری وظیفه برقرار می کردند آیا اینها هم خودشان مستمری دارند یا ندارند یا اقدام دارند کدام ندارند این مطالب درست باید توضیح بشود.

آقای شیخ اسمعیل نویری - اینکه گفته میشود که اگر آنها که خدمت میکنند حقوق داده نشود اسباب باس سایرین میشود اینطور نیست بمکس است امیدواری است که بازماندگان آنها چیزی ندارند معاش داده میشود دیگر آنکه باید دانست که مجلس شورای ملی مجلس موعظه نیست نباید موعظه کرد و ما نیامده ایم بهر کس که فقیر است معاش بدهیم والا باید بتمام سی کرویر مستمری بدهیم.

وکیل الرعایا - باید دانست که این پول از چه اشخاص گرفته میشود و برای چه گرفته میشود و این مالک را شما بکدام پول خواهید اداره کرد همین پولها را باید صرف کنید آنرا هم که همین قدر است باین اشخاص بدهید این حق سکوت را هم که میدهم بگیرند ممنون باشند.

اسدالله میرزا - اینجا یک اشتباه بزرگی شده است اینجا دو برادر هستند که مشغول خدمت هستند دو برادر هستند که مشغول خدمت نیستند شما بآن دو نفری که بیگارند حقوق میدید و بعد هم باولاد آنها میرسد در صورتیکه آنها که مشغول

خدمت هستند بکلی بی بهره هستند آنوقت میگویند ملاحظه نمی کنند این پول از کجا می آید و بکجا میرود در صورتیکه قانون چیزیست که متساوی شامل افراد می شود این هیچ صحیح نیست بعقیده بنده باید ترتیب دیگری اتخاذ کرد

تقی زاده - اینها که یکی یکی می آوریم در مجلس بعقیده بنده وقت مجلس ضایع میشود اینکه اینها حق ندارند از مسلمات و بدیهیات است مادر قانون اساسی یک فصل آوریم که بگویند وزیر افتخاری نباشد بگویند وزیر افتخام اما برای الفاظ فکری نکردیم مثلاً اینکه میگویند حقوق حقوق معنی ندارد این بواطیل است این همان عادت میشود و اخلاق رذیله سابقین است که مملکت را چاییدند حالا مانده است ایم همان اساس را در مجلس میگذاریم که باین داده شود یا داده نشود بنده گمان میکنم اصلاً باید مجلس بگوید دادن غلط است و فقط در این باب مذاکره بکنند که چیزی و مناسبت هم فقیر و غنی را قرار بدهد این شخص متوفی برادر مهندس الممالک یا مهندس باشی است که اولادش هم کداری مذلت هستند یک یا دو اولادش که شغل دارند باید گفت از آنها که از برای شما اندوخته کرده اند مصرف معیشت نمایند.

رئیس - حالا گمان نیست که مذاکره بقدر کفایت شده است و موقع رای گرفتن است یکمرتبه دیگر رایورت را بخوانند.

(ذکاء الملک رایورت کمیسیون بودجه را راجع بحقوق میرزا محمد علیخان مصدق الدوله قرائت کرد)

رئیس - در خصوص رایورت کمیسیون راجع بمتوفیات مجلس باید یک ترتیبی اتخاذ کند و الا آن بیجده فقره است که رسید است در سر هر یک مگر چه قدر میشود صحبت کرد عجلتاً رای میگیریم در اینکه هر چه کمیسیون تصویب کرده است تا پانزده سال بآنها داده شود و موافق صورتیکه قرائت شد هر کس رای کمیسیون را تصویب میکند قیام نماید.

معاضد الملک نتیجه رای را اینطور اعلان کرده است
حاضر (۴۹) نفر رای دهندگان (۲۸) نفر

رئیس - پس مجلس تصویب کرد با آنچه کمیسیون رای داده است عمل شود بملاحظه پانزده سال.

آقای شیخ ابراهیم هشتروندی - من بعد قرار بدهید که رای را با ورثه که اسم رای دهندگان در آن نوشته شده است رای بگیرند و اعلان کنند کیها این رای را داده اند شاید گمان کنند منم این رای خلاف شرع را داده ام

رئیس - خلاف شرع یعنی چه این چه اظهاری است (اسدالله میرزا و جمعی دیگر نیز ترمض کرده و آقا شیخ اسمعیل در مقام جواب برآمد رئیس ساکت نمود طرفین را)

رئیس - جلسه آتی روز پنجشنبه چهار ساعت قبل از غروب است موضوع شش فقره رایورت کمیسیون بودجه است که طبع و توزیع شده رایورت کمیسیون داخله در خصوص خواستن آراء بکنفر را بمضویت در انجمن ایالتی آذربایجان رایورت کمیسیون بودجه در خصوص حقوق دو ساله میرزا احمد خان حیدری در خصوص سؤالاتی که از وزارت جنگ کرده اند که طبع و توزیع خواهد شد در خصوص طرح اسدالله خان راجع بحاضر شدن نمایندگان در کمیسیون بودجه [رئیس حرکت کرد مجلس ختم شد]

جلسه ۴۷

صورت مذاکرات روز پنجشنبه

۲۲ شهریورماه ۱۳۲۵

مجلس تقریباً چهار ساعت قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد.

صورت جلسه سهشنبه ۲۰ قرائت کرد هفت فقره رایورت کمیسیون بودجه قرائت و فقره بفقره بشرح ذیل تصویب شد

۱ - راجع بورثه مرحوم شیخ الاسلام قزوینی مشعر بر اینکه وزارت مالیه تصویب نموده نصف از حقوق نقدی او بوجوب قانون متوفیات بورثه داده شود و نیز نصف از حقوق جنسی او را که وزیر مالیه تصویب کرده کمیسیون تصویب نمی نماید و مجلس رای کمیسیون را در اینکه نباید نسی در حق ورثه مرحوم شیخ الاسلام برقرار شود و مجلس رای کمیسیون را با اکثریت تصویب نمود

۲ - مبنی بر اینکه میرزا محمد علیخان لشکر نویس آشتیانی مرحوم شده و هشتصد تومان مواجب داشته و وارث او منحصر بیک نفر عیال است و وزارت مالیه تصویب مینماید یکصد تومان از این مبلغ باو داده شود کمیسیون هم این مبلغ را تصویب می کند مجلس با اکثریت تصویب نمود که سالی یکصد تومان تأمدت پانزده سال عیال او داده شود.

۳ - مشعر بر اینکه مرحوم اقبال الملک خسروخان سالار افخم ششصد و چهل تومان نقد و پنجاه خورارو سی و هشت من جنس سیورسات داشت وزارت مالیه تصویب نموده از مواجب نقدی از نفری پنجاه تومان در حق بکنفر عیال و هفت نفر صبایای او برقرار و بقیه حقوق نقدی او با سیورسات ضبط دیوان شود کمیسیون هم بطوریکه وزارت مالیه تصدیق کرده تصویب مینماید پس از مذاکرات رای گرفته مجلس پیشنهاد وزارت مالیه را رد نمود قرار شد بوزارت مالیه هجده صد داده شده در تالی بملاحظات کافی وزارت مالیه پیشنهاد مجلس شود

۴ - دال بر اینکه میرزا ربیع آقای مستوفی سر کارات مرحوم شده و نهصد تومان مواجب داشته و وزارت مالیه تصویب مینماید نصف از حقوق او در حق عیال و دو نفر صبیهاش بر قرار شود و کمیسیون هم تصویب مینماید در این خصوص رای گرفته چون مبلغ مزبور با اکثریت پذیرفته نشد گفته شد که بوزارت مالیه هجده صد داده شود که از وزارت معززی الیه با ملاحظات ثانوی پیشنهاد شود.

۵ - مشعر بر اینکه اعتماد الدوله پسر مرحوم عین الملک قاجار مرحوم شده و دوهزار و چهار صد تومان حقوق داشته و وزیر مالیه یک هزار و صد و هفتاد تومان آنرا به تفصیل ذیل در حق وارث او تصویب نمود.

اولاد ذکور	اناث	عیال
۵۵۴	۱۸۰	۳۶۰
تومان	تومان	تومان
۷۲۰	۹۰	
تومان	تومان	

لیکن کمیسیون در حق پسرهای او نفری یکصد تومان و در باره صبایا و عیالش نفری پنجاه تومان تصویب مینماید بطوریکه کمیسیون تصدیق کرده رای گرفته با اکثریت تصویب شد که تا پانزده سال بآنها داده شود

۶- مبنی بر اینکه میرزا احمدخان حیدری مامور تفتیش و رسیدگی معاملات حالیه جنگلهای سواحل بحر خزر و عدل (کوسیس) شده است وزارت فواید عامه تقاضا نموده که یک هزار و دویست تومان موجب دو ساله دیوانی او پرداخته شود و زود تر بمحل ماموریت برود لیکن کمیسیون چنین رای میدهد که موجب دیوانی مشار الیه بموجب قرار داد وزارت مالیه پرداخته شود و از برای ماموریت او وزارت فواید عامه مخارج علیحده پیشنهاد نماید تا از طرف مجلس مقدس تصویب شود پس از مذاکرات رای گرفته و با کثرت تصویب شد که برای مصارف ماموریت او وزارت فواید عامه بقدر لزوم مبلغی پیشنهاد نماید .

۷- اینکه در خصوص حقوق مؤدب الملک لاله باشی که در سنه قوی نیل جزو مخارج سلطنتی محسوب و همانوقت پنجاه تومان در جزو حشو حقوق او منظور نکرده بودند و باین واسطه دفتر پنجاه تومان را توقیف نموده وزارت مالیه بتصویب مجلس مینماید و کمیسیون چون از حشو افتاده مجدداً برقرار کردن او را صلاح میدانند در این خصوص رای گرفته با کثرت پیشنهاد کمیسیون تصویب شد .
(در این موقع از طرف رئیس ربع ساعت اجازه تنفس داده مجدداً جلسه تشکیل شد .)

استعفا نامه آقایان وحیدالملک و فهیم الملک و شاهزاده ابوالقاسم میرزا از کمیسیون اعتبارنامهها قرائت و گفته شد بموجب نظامنامه داخلی مجلس رسیدگی باعتبارنامهها راجع بشعب است .
رایورت کمیسیون داخله راجع بمضویت آرامنه در انجمن ایالتی آذربایجان و تلگراف سابق انجمن ایالتی آذربایجان و جواب هیئت مدیره قرائت شد رای کمیسیون بر این بود که موقه یکسکنفر از آرامنه برای عضویت در انجمن انتخاب نمایند پس از مذاکرات لازم در این خصوص بطوری که کمیسیون رای داده بود با کثرت تصویب شد که یکسکنفر موقه برای عضویت انجمن انتخاب نمایند

رایورت کمیسیون مبتکرات راجع بطرح قانونی آقای وکیل الرعایا در باب روده قرائت و از طرف کمیسیون اظهار شده بود که در این خصوص بطلان و ابقای امتیاز سابق از وزارت مالیه سؤال شود پس از رسیدن جواب در مجلس پیشنهاد و مطرح شور گردد در خصوص طرح قانونی آقای میرزا اسدالله خان بانضمام رایورت کمیسیون مبتکرات قرائت و در خصوص قبول توجه و عدم آن رای گرفته با کثرت قابل توجه بودن آن مجلس تصویب نمود .

صورت استیضاحات و سؤالات که روز شنبه ۲۴ باید از وزراء بشود قرائت شد

جواب وزارت داخله و اظهاری که از هیئت رئیسه در خصوص اطفال یتیم شده بود بالا یحه آقای حاج سید نصرالله قرائت شد (رئیس) جلسه آتیه را بروز شنبه ۲۴ و دستور آن جلسه را بقرار ذیل اعلام نمود .

سؤالات و استیضاحات از وزراء - اگر وقت باشد رایورت کمیسیون عدلیه - و رایورت کمیسیون معارف و رایورت کمیسیون پست و تلگراف مجلس سه ربع از شب گذشته ختم گردید .

صورت مذاکرات مجلس یوم شنبه ۲۴ شهر محرم الحرام ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از غروب منعقد گردید معاضدالملک صورت مجلس جلسه قبل را قرائت کرد رئیس - ملاحظه هست (گفتند خیر) رئیس که آقای مستشارالدوله باشد صورت مجلس را امضاء نمودند رایورت شعبه دویم در خصوص رسیدگی باعتبارنامه آدینه محمدخان قرائت شد مبنی بر اینکه بموجب دوطرفه تلگراف امیراعظم و تصدیق انجمن نظار استرآباد انتخاب آدینه محمدخان بموجب نظامنامه شده است .

رئیس - در این خصوص مخالفی نمی بینم معذک لازم است رای بگیرییم موافق این رایورت هر کس نمایندگی ایشانرا تصویب میکند قیام نماید (باتفاق قیام نمودند) .

اسدالله میرزا - بنده لازم میدانم دو ظمه از ورود ایشان اظهار مسرت و خوشبختی بنمایم زیرا ورود ایشان ورود ایل جلیل تر ا لمه است ورود ایل ترا که در مجلس اتحاد و اتفاق در ظمه مبارک اسلام و استقلال مملکت است و ضمناً لازم میدانم در این مجلس مقدس و کبری تشکری از نواب والا آقای امیراعظم بنمایم که در واقع اقدامات ایشان موجب همه قسم رضایت از ایشان است نه زحمت کشیده و نماینده ترا که را صحیحاً انتخاب کرده فرستاده است و حکومت مازندران هنوز نماینده مازندران را نفرستاده است در صورتیکه معلوم است بچه درجه بین اینها فرق است و بنده هیچ دلیلی جز اعمال نمی بینم .

رئیس - گویا تقصیر حاکم مازندران هم نباشد بعلم اینکه تاخیر در فرستادن نمایندگان مازندران علتش آن اختلاف در آن محل انجمن ولایتی است که در بار فروش باشد یا در ساری آن منافسه اگر رخ شود نماینده آنجا هم خواهد آمد .

(ذکاءالملک - تلگرافی از تبریز بعنوان وزیر داخله رسیده بود قرائت کرد مبنی بر اینکه رحیمخان در روز بیستم فرار کرده و محرمانه رفته است و ایلات بهیچوجه با او مساعدتی نکرده اند هاشم میرزا تلگراف دیگری از سلامی بعنوان وزیر داخله رسیده بود مبنی بر اینکه رحیمخان فرار کرده در خرقان است اظهار میدارد که چنانچه اطمینان جانی بمن بدهند دو پسر دارم یکی رادر طهران و یکی را در تبریز میکذارم و آنچه بنسارت برده ام پس می دهم تکلیف با وزیر است این تلگراف را نیز وزراء بمجلس فرستاده بودند که هر چه مجلس امر نماید اطاعت شود .

رئیس - در این موقع واقفانه هر چه از اقدامات مجدانه رؤسای قشون دولتی تشکر میکنم کم است خصوص از مجاهدت سردار بهادر و مسیویرم خان که خیلی سزاوار تشکر است زحمات ایشان گرچه سابق از طرف مجلس اظهار تشکری از ایشان تلگرافاً شده است لکن در مقابل این فتوحات عظیمه هم لازماًست اظهار مسرت و تشکری از کلیه رؤسای آنها و افراد آن اردو بشود .

معاضدالملک - لایحه است که آقای

ممتدالتجارت در لزوم اظهار تشکر از زحمات سرداران اردوی دولتی نوشته اند [خود معاضد الملک لایحه قرائت کرد که مبنی بود بر تشکر از زحمات سرداران اردو مخصوصاً سردار بهادر و مسیویرم خان و شجاع الدوله و جان محمدخان کرمانشاهی و امیراعظم در استرآباد و غیره .]

مصدق الممالک - خیلی جای تشکر است اقدامات ایشان و از این تلگرافات که قرائت شد خیلی تشکر از وزرا و سرداران اردو باید داشته باشیم لکن مسئله رحیمخان یک مسئله است که تا یک مرم هم عمده بزخم اهل اردبیل گذاشته نشود تشفی از برای ما حاصل نخواهد شد .

وکیل التجار - این اقدامات مجدانه حضرات سرداران و امراء قشون دولتی ثابت و مدلل کرده است که هنوز آنخون ایرانیت و مردانگی و جوان مردی حقیقی هنوز در اهالی ایرانی هست و بکلی از بین نرفته است و در موقع خودش بروز میکند در این موقع با آن شهرت برود در غربت با آن شرارت سوادهای رحیمخان در مقابل اینطور جان بازی کردند و مجاهدت نمودند حالا گمان نمیکنم باین درجه رسانیده اند دیگر جای عفو از برای رحیمخان بقی نباشد بالینهمه شرارتهای که کرده جای عفو باقی نگذاشته است و باید مجازات اعمال خودش را ببیند .

افتخار الواعظین - تشکر میکنم از این که بحمدالله ریشه فتنه و فساد بحمدالله کشته شد در هیچ تاریخی از تواریخ عالم دیده نشده است که در مملکتی یک همچو انقلابی پیداشده بتوانند وزراء آن انقلاب را باین زودی مبدل بیک امنیت تامی نمایند - حالت اولیه را اعاده نمایند و در واقع امروز عهد بزرگی است برای ما و امروز آنروزی است که بنام دنیا اظهار کنیم که امنیت در مملکت ماقام است و امروز است که دیگر جای هیچ دست آویز نیست و روزی است که میکوئیم آن دولت وفا بعهد خودش بنماید و قشون را از مملکت ما خارج نماید .

معاضدالملک تلگرافیکه سلامی بوزرا کرده بوده و وزراء بمجلس فرستاده بودند و کسب تکلیف کرده بودند بنده لازم می دانم نزد خود آنها فرستاده شود و هر چه صلاح دانند عمل نمایند .

رئیس - بلی صحیح است و گویا اختلافی هم در این خصوص بین وزراء و وکلا نباشد و شرارت او در مدت پنجاه سال بهر کسی معلوم است .

وزیر زاده - معلوم است باید همین قسم که گفتند امور از مجرای خودش بگذرد لکن رحیم خان و اخلاف او را هم باید ریشه کن نمود .

رئیس - البته خاطر آقایان مسبوق است که در چندی قبل حریقی در اسلامبول واقع شد و ضمناً پارلمان هم بالتمام سوخت در این خصوص لازم است از طرف مجلس یک اظهار تأسفی از وقوع این قضیه بشود نسبت بیارلمان گرچه تاخیر شده است لکن علت تاخیر این بود که توضیحات کتبی خواسته بودیم از وزارت امور خارجه همینقدر معلوم شد که فقط حریق شده است و تلفات جانی نبوده است یکی هم مسئله طفیان است دربار پارس که خیلی اسباب خسارت برای دولت فرانسه و اهالی پاریس شده است که